24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
МАЙ
15
КĔÇНЕРНИКУН
112 (5827) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Физкультура ĕçне анлăн сарса пырар

Кăçалхи хĕл тата çуркунне физкультура движенин историне кĕрсе юлчĕ, вăл уйрăмах йĕлтĕр спорчĕ тата гимнастика спорчĕ вăйлăн сарăлса кайнипе, çав спортсене совет çамрăкĕсем йышлăн хутшăннипе паллă пулса тăчĕ.

Хĕрлĕ Çар XXIII çул тултарнă ятпа комсомол, Осоавиахим тата профсоюзсем ирттернĕ кроссем пирĕн республикăра физкультура ĕçне çĕнĕрен 50 пин çынна ытла явăçтарчĕç. Комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсене çамрăксенчен 31.113 çын хутшăннă.

Совет халăхĕ спорта юратать тата унăн пĕлтерĕшне пĕлсе тăрать. Йĕлтĕр кросĕсем тата комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсем физкультурăпа çар ĕçне чăннипех анлăн сарса пыма тата совет спортне малашне те чечеклентерсе пыма пирĕн пур майсем те çителĕклине кăтартса пачĕç.

Чăваш республикинче спортăн хĕллехи сезонĕ вăхăтĕнче физкультурниксем 23 пин çын йĕлтĕр енĕпе ГТО комплексĕн пĕрремĕш сыпăклă нормине, 5 пин çын ГТО иккĕмĕш сыпăклă нормине тата 9 пин ача ытла БГТО комплексĕн хĕллехи нормине панă. Комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсене хутшăннисенчен 30 пин çын ытла ГТО комплексĕн гимнастика нормисене панă. Çаксем ĕнтĕ пирĕн çамрăксен пултарулăхне, вĕсем сывлăх тĕлĕшĕнчен çирĕп ӳссе çитĕннине кăтартса параççĕ.

Спортăн хĕллехи сезонĕнче физкультура организацийĕсене пурне те спортинвентарьсем, уйрăмах йĕлтĕр, кирлĕ таран тупса панă пулсан, пирĕн ку ĕçре çитĕнӳсем татах та ытларах пулатчĕç. Вырăнти промышленность çав инвентарьсене вăхăтра туса кăлараймарĕ.

Хĕллехи сезон вĕçленчĕ, анчах çитес хĕллехи сезон çинчен манса каймалла мар. Наркомместпром, Наркомлес тата Промсоюз çитес кĕркунне валли çуллахи вăхăтрах спортинвентарьсем çителĕклĕ таран туса хатĕрлемелле.

Тунă çитĕнӳсем пире лăпланса ларма право памаççĕ. Çуллахи сезон умĕнче татах та пысăк задачăсем тăраççĕ. Çитес кунсенчех — майăн 18-мĕшĕнче профсоюзсен çуркуннехи кросĕ, июнĕн 1-мĕшĕнче комсомолецсен кросĕ пуçланаççĕ. Ку тĕлĕшпе комсомол, профсоюз организацийĕсен тата спорт обществисен пысăк ĕçсем туса ирттермелле. Вĕсен хĕллехи вăхăтра ирттернĕ кроссене тата гимнастикăллă ăмăртусене хутшăннă çынсене пурне те çуркуннехи тата çуллахи кроссене явăçтармалла. Çапла тунипе ГТО комплексĕн пур нормисене те партармалла, çамрăксен пысăк йышне физкультура ĕçне татах хăюллăн хăнăхтарса пымалла.

Çырма-çатрасенче тĕрлĕ йывăрлăхсене çĕнтерсе чупни вăл çынна тӳсĕмлĕ, çирĕп пулма вĕрентет. Çавăнпа та спортăн çак енне çавтери анлăн сарса пымалла, вăл çамрăксен чи юратнă спорчĕ пулса тăмалла.

Кроссене ирттерме ятарласа тунă пысăк оборудованисем кирлĕ мар. Анчах вăл кроса организацилесе ирттересси çине çиелтен пăхмалли çинчен каламасть. Кроссем — вĕсем массăллă ăмăртусем. Вĕсене хатĕрленсе ирттерес ĕç çине уйрăмах тимлĕн пăхмалла, ытларах ĕçлемелле. Участниксене медицина комиссийĕнче тĕрĕслесси, дистанцисене суйласа илесси, судьясене тупса хатĕрлесси, стартсенчи тата финишсенчи йĕркесене туса хурасси т. ыт. — çаксем пурте ăмăрту умĕн тумалли ĕçсем. Çавăн пекех, участниксем хушшинче тренировкăсем ирттересси те пысăк ĕç пулса тăрать.

Кроссене хатĕрленес ĕç нумай районсенче, вăл шутра Шупашкарта та, çителĕксĕр пырать. Комсомол тата профсоюз организацийĕсем кроссене хатĕрленес ыйтупа массăллă-ăнлантарулă ĕçсене сарса пымаççĕ, кулленех тренировкăсем ирттерессине организацилемен.

Кроссен пахалăхĕ хатĕрленӳ ĕçĕнчен килет. Кроссен стартне пиншер çын илсе тухни çеç çителĕксĕр, çав пиншер çынна вырăнти коллективсенчи секцисен ĕçне активлăн явăçтармалла. Апла пулсан та, хĕллехи вăхăтра ирттернĕ кроссемпе ăмăртусен участникĕсене, физкультура ĕçне тин çеç хутшăннă çамрăксене коллективсен ĕçне хутшăнтарасси çителĕксĕр пулса пырать. Республикăри физкультура организацийĕ начар ӳссе пыни те çавна лайăх кăтартса парать. 1941 çулта республикăри колхозсенче çĕнĕрен пурĕ те 52 коллектив çеç организациленĕ. Куславкка комбинатĕнче гимнастикăллă ăмăртусене 300 çын ытла хутшăннă, çав вăхăтрах физкультура коллективĕ нимĕн чухлĕ те ӳсмен.

Çуллахи кроссене ирттерни ĕççынписен сарлака массине физкультура ĕçне явăçтарма пулăшĕ. Пирĕн спорт обществисен массăллă физкультурăна спорт ĕçĕпе таччăн çыхăнтарса туса пымалла. Ку пирĕн пиtĕ çителĕксĕр пырать. Сăмахран, хĕллехи сезон вăхăтĕнче республикăра, çавăн пекех Шупашкарта та, хоккейла выляс, конькипе ярăнас спортсем юлса пычĕç, йывăр атлетикăна пачах манăçа хăварчĕç.

Массăллă спорт рекордсменсен йышне ӳстерсе пымалла, вĕсем тăвакан рекордсен пахалăхне лайăхлатмалла. Пирĕн республикăри рекордсем, уйрăмăнах çăмăл атлетика енĕпе, пĕтĕм Союзри рекордсенчен нумай кайра тăраççĕ. 1937 çулта Карецкий шалчапа 2 метр та 90 сантиметр сиксе республикăра рекорд тунă. Шалчапа сикес енĕпе тунă пĕтĕм Союзри рекорд 4 метр та 30 сантиметр шутланать. Çакă вăл пирĕн республикăра темиçе çул каялла тунă рекорд çавтери нумай кайра тăнине лайăх кăтартса парать. Апла пулин те, çав рекорд халĕ те республикăри рекордсен хисепĕнче тăрать. Çавăн пекех, çăмăл атлетикăн ытти енĕсемпе те эпир нумай кайра тăратпăр.

Кăçал çуллахи спорт сезонĕ пирĕн рекордсене пĕтĕм Союзри рекордсен виçине çитерме пулăшмалла. Спорт обществисен рекордсене çĕнетес тĕлĕшпе ытларах ĕçлемелле. Иртнĕ çулсенче тунă рекордсемпе лăпланса ларни пулмалла мар, малашне ун пек практикăна пăрахăçа кăлармалла.

Хуласенче тата районсенче нумайĕшĕнче футбол матчĕсем пулса иртрĕç. Футболла выляни сывлăха çирĕплетме, тĕреклĕ тата чăтăмлă пулма пулăшать. Çамрăксене коллективлăн пурăнма вĕрентес çĕрте те паллă вырăн йышăнса тăрать. Футболла выляс техникăна тĕпренех çĕнетсе пыма кирлĕ. Футболистсене кулленех практикăллă кăтартусем парса вĕрентсе пымалла.

Физкультурăпа спорт ĕçĕсен республикăри комитечĕ çирĕплетнĕ план тăрăх, вырăнти коллективсенче, спорт обществисенче тата колхозсенче футбол спортне анлăн сарса пыма палăртнă. Çакă вăл пит те тĕрĕс. Пирĕн республикăра футбол вăййи ĕççыннисен чи юратнă вăййисенчен пĕри пулмалла.

Халăхсен авалхи вăййисене, лаптулла т. ыт. выляссине те анлăн сарса пымалла. Спортăн оборона вăййисене вĕренме тытăнмалла. Шыв спортне, ал вĕççĕн «çапăçма», мотоциклпа, велосипедпа çӳреме, çурран утма хăнăхас т. ыт. ĕçсене те вăйлатни кирлĕ.

Ĕççыннисене гимнастика тума хăнăхтарса пымалла. Ку ĕçе комсомолецсен гимнастикăллă ăмăртăвĕсен участникĕсене явăçтарас пулать.

Шкулта вĕренекен ачасене физически воспитани парасси пысăк вырăн йышăнса тăрать. Пирĕн шкулсенче физкультурăпа çар ĕçне вĕрентесси тивĕçлĕ вырăнта тăмасть-ха. Çуллахи каникул вăхăтĕнче шкул ачисене физкультурăпа спорт ĕçне явăçтарса пырас пулать. Кашни шкулта футбол, баскетбол, волейбол командисем тумалла. Шкулсенчи спорт площадкисене халех йĕркене кĕртсе çитермелле, шкул ачисене физкультура ĕçне вĕрентме квалификациллĕ инструкторсем тупса памалла.

Чăваш АССР Совнаркомĕ физкультура ĕçĕсен 1941 çулти планне пăхса тухса çирĕплетрĕ. Çак план тăрăх, кашни колхозрах ăмăртусем ирттерме спорт площадкисем пулмалла. Вăл площадкăсенче футболла, волейболла т. ыт. вăйăсене вылямалли вырăнсем туни кирлĕ. Кашни колхозрах спорт площадкисем тума çитес кунсенчех тытăнас пулать.

Физкультурăпа спорт ĕçне сарса пырасси — государствăн пысăк ĕçĕ пулса тăрать. Партипе совет, комсомол, профсоюз организацисен тата спорт обществисен çуллахи сезона ăнăçлăн ирттерме тăрăшмалла. Физкультурниксен кунне спортăн пур енĕсемпе те çĕнĕ рекордсем, физкультура ĕçĕнче çĕнĕ çитĕнӳсем тунипе кĕтсе илессишĕн кĕрешмелле.

Çуракинче пысăк тухăçлăхпа тата лайăх пахалăхпа ĕçленĕшĕн ВКП(б) райкомĕсем тата ĕççынни депутачĕсен районсенчи Совечĕсен исполкомĕсем тăратнă тăрах, ялхуçалăхĕнче малта пыракансен республикăри Хисеп Хăми çине çаксене кĕртнĕ:

1. **Г. Куликова** — Чкаловски МТС трактористки, урапаллă тракторпа норма тăрăх сменăра 4,6 гектар сухаламалла пулсан, 5,3 гектар сухаланă.

2. **И. Петров** — Чкаловски районри Ворошилов ячĕпа тăракан колхозри сеяльщик, лашапа ĕçлемелли 13 ретлĕ сеялкăпа норма тăрăх кунне 7 гектар акмалла пулсан, 13-шер гектар акать.

3. **Ф. Никитин**—Чкаловски районри Ворошилов ячĕпе тăракан колхозри плугарь, норма тăрăх кунне 1,5 гектар сухаламалла пулсан, 2-шер гектар сухалать.

4. **И. А. Емелев**—Елчĕк районĕнчи «КИМ» колхозри сӳре сӳрелекен, 3 лашапа ĕçлесе норма тăрăх кунне 6 гектар сӳрелемелле пулсан, 9 гектар сӳрелет.

5. **И. Я. Камышев** — Елчĕк районĕнчи «КИМ» колхозри сеяльщик, 13 ретлĕ сеялкăпа норма тăрăх кунне 7 гектар акмалла пулсан, 14 гектар акать.

6. **Е. И. Иванов** — Елчĕк районĕнчи Ворошилов ячĕпе тăракан колхозри сеяльщик, 7 ретлĕ сеялкăпа норма тăрăх кашни кун 3,5 гектар акмалла пулсан, 7-шер гектар акать.

7. **Н. Е. Агеев** — Елчĕк районĕнчи Ленин ячĕпе тăракан колхозри плугарь, икĕ касăллă плугпа норма тăрăх кашни кун 1,5 гектар сухаламалла пулсан, икшер гектар сухалать.

8. **В. П. Павлов**—Шăхасан районĕнчи Киров ячĕпе тăракан колхозри сеяльщик, 11 ретлĕ сеялкăпа норма тăрăх кашни кун 7 гектар акмалла пулсан, 11-шер гектар акнă.

9. **И. Ф. Машинов** — Шăхасан районĕнчи Киров ячĕпе тăракан колхозри сеяльщик, 11 ретлĕ сеялкăпа норма тăрăх кашни кун 7 гектар акмалла пулсан, 11-шер гектар акать.

10. **Овчинникова** — Сĕнтĕрвăрри МТС трактористки, НАТИ тракторпа норма тăрăх сменăра 6,7 гектар сухаламалла пулсан, 9-шар гектар сухалать.

11. **Смирнов** — Комсомольски МТС трактористчĕ, НАТИ тракторпа норма тăрăх сменăра 7,5 гектар сухаламалла пулсан, 8,8 гектар сухалать, кашни гектар пуçне 800-шер грамм горючи перекетленĕ.

Агитатор уйра

ЭЛĔК, майăн 14-мĕш. **(Хамăр корр. телефонпа).** Пиçмоносец Йăлкăшри «Новая сила» колхоза «Чăваш Коммуни» тата «Красная Чувашия» хаçатсем леçсе пачĕ. Паян килнĕ хаçатсенче ВКП(б) Обкомĕ тата Чăваш АССР Совнаркомĕ ялхуçалăх ĕçĕнче малта пыракансене премилеме куçса çӳрекен Хĕрлĕ ялав тăвасси çинчен йышăннă постановлени пичетленнĕ.

Колхозри пуçламĕш парторганизаци секретарĕ, агитатор Сергей Ефимов çак хаçатсене илсе уя, бригадăсене тухса карĕ. Виççĕмĕш бригадăра суха тăвакансем каннă вăхăтра вăл çак постановлени çинчен ăнлантарса пачĕ. Колхозниксем ăна хаваслансах итлерĕç, çуракине кĕске срокра тата пысăк пахалăхпа ирттерессишĕн кĕрешме пулчĕç. Вĕсем ака планне пур культурăсем тăрăх та, агротехника кăтартăвĕсене пурнăçа кĕртсе пырса, тултарма ĕмĕтленеççĕ. Вăл кун Тарасовпа Васильева сухаççем хăйсен кулленхи ĕç нормине 150-шар процент тултарчĕç.

Лашасене уйрах кантараççĕ

ЕТĔРНЕ, майăн 14-мĕш. **(Телефон тăрăх).** Колхозсем пурте массăллă акара. Паянхи куна тĕштырăсем 520 гектар, пăрçа йышши культурăсем 223 гектар акнă. Майăн 13-мĕш тĕлне пурĕ 2.370 гектар сухаланă.

Ака ĕçĕнче Ворошилов тата Калинин ячĕпе тăракан колхозсем малта пыраççĕ. Вăл колхозсенче çуртрине çурри ытла акнă та ĕнтĕ. Вĕсем ака ĕçне районра чи малтан вĕçлеççĕ.

Буденный ячĕпе тăракан колхозра виçĕ кун хушшинче тĕштырăсем 102 гектар акнă. Сеяльщик Крынецкий 13 ретлĕ сеялкăпа нормăна 150 процент тултарать.

Ку колхозра вăхăтпа туллин усă курма тăрăшаççĕ. Лашасене уйрах кантараççĕ, унтах çитереççĕ. Уйра ĕçлекенсем валли столовăй уçнă. Каннă вăхăтра колхозниксене хаçатсем вуласа параççĕ. Юлашки кунсенче ВКП(б) Обкомĕпе Чăваш АССР Совнаркомĕ ялхуçалăх ĕçĕнче малта пыракансене çырма Хисеп хăми тата куçса çӳрекен Хĕрлĕ ялав памалла тăвасси çинчен йышăннă постановлени çинчен ăнлантарса панă.

Культурăллă массăллă ĕçе уйрăмăнах «Смычка» колхозра лайăх организациленĕ. Кашни бригадăрах стена хаçачĕсем тухаççĕ. Столовăй уçнă, столовăйра радио пур.

А. ЧЕХОНИН.

Ака ĕçĕ вĕçленсе пырать

КОМСОМОЛЬСКОЕ, майăн 14-мĕш. (**Телефон тăрăх**). Паянхи куна пĕтĕмпе районра 4.065 гектар тĕштырă акнă. Вăл шутран сĕлĕ — 1.837 гектар, тулă — 1.745 гектар, пăри — 2.540 гектар т. ыт. те.

Сталин ячĕпе тăракан колхоз тата «Дубовка», «Комбайн», «Новая жизнь», «Нива» т. ыт. колхозсем те паянтыран тырă акса пĕтереççĕ. «Дубовка» колхозăн акмалли çĕр лаптăкĕшĕ 28 гектар, «Нива» колхозăн 30 гектар кăна юлнă.

«Сормово» колхозри сеяльщик Павел Казаков нормăна 170 процент, «Победа» колхозри Вячеслав Кузнецов 180 процент тултарса пыраççĕ.

Колхозсенче ака пахалăхĕшĕн тăрăшаççĕ. «Трактор» колхозра мĕнпур акмалли çĕр лаптăкĕнчен 80 процентне хреслĕ майпа акса хăвараççĕ. Ытти колхозсенче те çак майпа нумай акаççĕ.

П. КАЗАКОВ.

Райçĕрĕç пайĕн заведующийĕ.

Уйхирсенчи çурхи ĕçсем

Çуракинче малта пыракансем

КАНАШ, майăн 14-мĕш. **(Хамăр корр. телефонпа).** Куйбышев ячĕпе тăракан колхозăн кăçал пурĕ 318 гектар çуртри акса хăвармалла. Ку таринччен 248 гектар сухаланă, 108 гектар акнă. Вăрлăхсене пурне те яровизацилесе акаççĕ.

Суха тăвакансенчен нумайĕшĕ хăйсен нормисене ирттерсе тултараççĕ. Виççĕмĕш бригадăри сухаççем—Филиппов, Сергеев тата Семенов юлташсем нормăна 150-шар процент тултараççĕ. Нормăсене ирттерсе тултаракансем ытти бригадăсенче те нумай.

Акнă çĕрте Житомиров сеяльщик паха тĕслĕхсем кăтартать. Вăл сменăра 7,5 гектар акас вырăнне 11 гектар акать.

Киров ячĕпе тăракан колхозра та ака ĕçĕсем ăнăçлăн пыраççĕ. Суха туса пĕтерне. Паянхи куна 163 гектар акнă. Ыран-паян акса пĕтереççĕ.

Кунта культурăллă-массăллă ĕçе аван йĕркеленĕ. Кашни бригадăрах стена хаçачĕсем тухаççĕ. Уйра ĕçлекен колхозниксем валли столовăй уçнă. Унта кăнтăрлахи апатра виçĕ блюдăран çитереççĕ.

Киров ячĕпе тăракан колхоза, пĕлтĕр уборкăна аван ирттернĕшĕн ВКП(б) райкомĕн куçса çӳрекен Хĕрлĕ ялавне панă. Колхоз ялава çирĕп алăра тытать. Ялхуçалăх ĕçĕнче вăл кăçал та малта пырать.

Агротехникăна пăсаççĕ

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Исаково ялсоветне кĕрекен колхозсем майăн 8—12-мĕшĕсенче çуракине тухрĕç. Çуракин малтанхи кунĕсенчех ялсоветне кĕрекен виçĕ колхозĕнче те агротехникăна пăснисем нумай пулчĕç.

Танăшри «Красный пахарь» колхоз (председателĕ Т. Федоров юлташ) сеялка пур çинчех 5 гектар алăпа акнă. План тăрăх вăрлăхсене 70 центнер яровизацилемелле, халĕ пурĕ те 5 центнер кăна яровизациленĕ. Выльăх кăшманĕ 1,5 гектар, силос тумалли культурăсем 2 гектар акмалла, анчах вĕсен вăрлăхĕ çук. Планпа пăхнă тăрăх ыраш калчине 120 гектар сӳрелемелле пулсан, 11 гектар кăна сӳреленĕ.

Бригадăсем пĕр-пĕринпе социализмла ăмăртса ĕçлемеççĕ. Партипе правительство лайăх ĕçлекен колхозниксене ĕçшĕн хушса тӳлесси çинчен йышăннă постановлени çинчен колхозниксем мар, бригадирсем хăйсем те пĕлмеççĕ. Иккĕмĕш бригадăн бригадирĕ И. Васильев юлташ: «постановленипе аппаланса ларма вăхăт çук»,—тет.

«Исаково» колхозра та сеялка пур çинчех алăпа акаççĕ. Çуракине тухнă малтанхи кунах алăпа 15 гектар акнă. Колхозра сĕлĕ, тулă, çĕрулми вăрлăхĕсене яровизацилеме тытăнманпа пĕрех.

Уйра ĕçлекен бригадăсенче хаçат-журналсем вуласа паракансене, агитаторсене курма çук. Бригадăсенче стена хаçачĕсем те тухса тăмаççĕ. Вулав çурчĕн заведующийĕ Я. Никитин уя тухса курмасть. Дубовкăри колхозра та агротехникăна пăсаççĕ. Ку колхоз Молотов ячĕпе тăракан колхозран сеялка илсе килмен пирки алăпа акма тытăннă.

Ялсоветне кĕрекен виçĕ колхозĕнче те 7—8 сантиметр тарăнĕш кăна сухалаççĕ.

И. МИХАЙЛОВ.

Шкул участокĕ çинче кок-сагыз акаççĕ

ЧКАЛОВСКОЕ. Тури Туçари вăтам шкулта вĕренекенсем шкул участокĕ çине пахча-çимĕçсем: купăста, хăяр, помидор т. ыт. лартма хатĕрленеççĕ. Вĕренекенсем пахча-çимĕçсен вăрлăхĕсене ещĕксем çине акнă, халĕ вĕсем пурте лайăх шăтса тухнă. Ĕç хатĕрĕсем çителĕклĕ.

Шкулта кашни класăн уйрăм участок пур. Аслă классенче вĕренекенсем кок-сагыз акаççĕ.

Е. МЫШКИН.

Республикăри колхозсем майăн 10-мĕшне мĕн чухлĕ акнине кăтартакан сводка

(процентпа)

РАЙОНСЕМ	Пĕтĕмпе çуртри акнă	Нумай çулсем хушши ӳсекен курăксем
Улатăр	10,1	35,7
Элĕк	1,0	70,3
Вăрнар	5,6	58,5
Йĕпреç	6,3	71,0
Ишлей	—	76,3
Калинински	14,9	62,6
Канаш	3,6	52,8
Куславкка	0,4	45,1
Комсомольски	17,3	48,7
Красноармейски	—	60,0
Хĕрлĕ Чутай	2,0	75,2
Кувакино	7,4	39,5
Сĕнтĕрвăрри	—	102,8
Октябрьски	0,7	74,1
Первомайски	16,4	72,6
Пăрачкав	8,6	53,1
Советски	2,3	65,8
Сĕнтĕр	—	77,0
Вăрмар	0,7	90,6
Çĕрпӳ	4,3	74,0
Шупашкар	—	82,6
Чкаловски	27,4	50,1
Шăмăршă	7,1	43,2
Шăхасан	3,1	74,0
Çĕмĕрле	9,8	10,2
Етĕрне	3,6	94,5
Елчĕк	15,0	33,2
Тăвай	9,5	98,6
Шупашкар хули	—	32,0
Пĕтĕм республикипе	6,3	67,1

* * *

Майăн 10-мĕшне республика тĕштырă культурисене акас плана —6,3 процент, нумай çулсем хушши ӳсекен курăксем акас плана—67,1 процент тултарнă. Малта пыракан районсем: Чкаловски—27,4 процент, Комсомольски —17,3, Первомайски—16,4, Елчĕк—15, Калинински—14,9, Улатăр—10 процент тултарнă. Çав вăхăтрах тĕштырăсем акас тĕлĕшпе Ишлей, Вăрмар, Красноармейски, Сĕнтĕрвăрри, Шупашкар, Сĕнтĕр, Советски, Элĕк тата Канаш районĕсем питех те кая юлса пыраççĕ. Элĕк районĕпе Калинински район хушшинче, çавăн пекех Вăрнар, Красноармейски, Советски районсем хушшинче те нимĕнле уйрăмлăхсем çук пулсан та, вĕсем тĕрлĕ хăвăртлăхсемпе акаççĕ. Элĕк районĕ Калинински районпа юнашарах. Çав вăхăтрах Калинински район тĕштырăсем акас плана—14,9 процент тултарнă, Элĕк районĕ мĕнпурĕ те 1 процент кăна! Вăрнар районĕ тĕштырăсем 641 гектар акнă вăхăтра Советски районра 317 гектар, Вăрмар районĕнче 127 гектар кăна акнă. Асăннă районсенчи колхозсем лайăх тăракан çанталăкпа туллин усă курма тăрăшмаççĕ. Кая юлса пыракан районсенчи партипе совет организацисен тата çĕрĕç оргăнĕсен паянхи задачи вăл—çуракинче кая юлса пынине çак кунсенчех хăвăрт пĕтересси пулать.

Малта пыракан колхозсенче çуракине лайăх ирттереççĕ. Шăмăршă районĕнчи «Канаш» колхоз майăн 12-мĕшĕнче тĕштырăсене акса пĕтернĕ. Акана 5 кунта вĕçленĕ. Халĕ ку колхоз çĕрулми лартма тытăннă. Çавăн пекех Комсомольски районри «Дубовка», «Комбайн» тата «Нива» колхозсем те ака ĕçне ыран-паян вĕçлеççĕ.

Малта пыракан колхозсенче кашни сехетпе туллин усă кураççĕ. Лашасене уйрах апат çитерсе кантараççĕ. Уйра ĕçлекен колхозниксем валли столовăй уçнă. Чылай колхозсенче уя ĕçлеме ирхине 4 сехетре тухаççĕ, каçхине тĕттĕмленсен тин кĕреççĕ. Вĕсем республикăри Хисеп хăми çине кĕрессишĕн, куçса çӳрекен Хĕрлĕ ялав илессишĕн ăмăртса ĕçлеççĕ. Елчĕк районĕнче паянхи куна Хисеп хăми çине кĕртме 12 çын палăртнă. Вĕсем ĕç нормисене 200-шер процент тултарса пыраççĕ, 11 ретлĕ сеялкăпа 10—11 гектар, 13 ретлĕ сеялкăпа 13—14 гектар акаççĕ. Ку районри нумай колхозсенче ĕç дисциплинине çирĕп йĕркеленĕ, ĕçе лайăх организациленĕ, çавăпа та вĕсем акана ăнăçлăн ирттереççĕ. Кая юлса пыракан колхозсен вĕсенчен пример илмелле.

С. М. Киров ячĕпе тăракан 13-мĕш номерлĕ заводăн работникĕсене наградăлани

Хĕрлĕ Çара хĕçпăшаллантарас ĕçре калама çук пысăк тава тивĕçлĕ ĕçсем тунăшăн СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ С. М. Киров ячĕпе тăракан 13-мĕш номерлĕ заводăн работникĕсене ССР Союзĕн орденĕсемпе тата медалĕсемпе наградăланă.

Ĕçлĕх Хĕрлĕ Ялав орденĕпе çаксене наградăланă: А. В. Куранов — завод директорĕ, малтан Хĕрлĕ Çăлтăр орденĕпе наградăланăскер, И. К. Тихомиров — 1-мĕш номерлĕ цех начальникĕ, А. И. Чувин — главнăй механик.

Хĕрлĕ Çăлтăр орденĕпе çаксене наградăланă: Г. Н. Двуляев — иккĕмĕш рангри çар инженерĕ, военпред, А. С. Спиридонов — 13-мĕш номерлĕ заводăн главнăй инженерĕ пулнăскер, халыхи вăхăтра 4-мĕш номерлĕ заводăн главнăй инженерĕ.

«Знак Почета» орденĕпе 6 çынна наградăланă. Вĕсем хушшинче: М. А. Авксентьев — мастер, М. В. Корнев—ВКП(б) Центральный Комитечĕн парторгĕ, В. Е. Корниенко — технолог тата ыттисем.

«За трудовую доблесть» медальпе 5 çынна наградăланă.

«За трудовое отличие» медальпе 7 çынна наградăланă. (ТАСС).

Сĕнтĕрвăрри районĕнчи Новинскри Сталин ячĕпе тăракан колхоз кăçал акана пуринчен малтан тухнă. Ӳкерчĕк çинче: пĕрремĕш бригадăри сеяльщиксем çуртри акаççĕ.

К. БАБАЕВ фото-ӳкерчĕкĕ.

„ЭПĔ АЙĂПЛАТĂП“

«Интернациональная литература» журналăн 3-мĕш номерĕнче Андре Симон çырнă, нумаях пулмасть Америкăра тухнă «Эпĕ айăплатăп» ятлă кĕнекене вырăсла куçарса кăлараççĕ. Кĕнекен «Францине сутнă çынсем» текен подзаголовокĕ Андре Симон запискисен содержанине уçса парать.

А. Симон псевдонимпа Францири паллă журналист, юлашки 7—8 çул хушшинчи Францири политикăллă пурнăçа çывăхран сăнаса пынă çын çырать.

Кĕнекен юлашки сыпăкĕнчи — вăрçă тапхăрĕнчи Францири обстановкăна кăтартса паракан сыпăкри уйрăм вырăнĕсене илсе пичетлетпĕр.

Хальхи вăхăтра çакна аксиома вырăннех шутлаççĕ: Франция шăпах ĕнтĕ хăй Мажино линийĕ çине суккăр çын пек шанса тăнине пула поражени тӳсрĕ, теççĕ. Манăн шутăмпа, çапла калани чăнлăхран инçетре пек туйăнать. Мажино линийĕ хăй, тен, пит начарах та мар пулĕ,—çав лини çуратса кăларнă «Мажино духĕ» вара усă кӳмен.

Эпĕ акă мĕн çинчен калатăп: Франци генеральнăй штабĕ хăйĕн планĕсене хатĕрленĕ чухне пуринчен малтан линие хӳтлемелли çынсене мар, унăн бетонлă укрепленийĕсене шута илнĕ. Калаçаççĕ, Франци генеральнăй штабĕ 1940 çулта 1914 çулти пек вăрçма хатĕрленнĕ, теççĕ. Чăнах та ĕнтĕ, Францири çар стратегийĕ юлашки çирĕм çул хушшинче пулса иртнĕ гигантла пысăк улшăнусене шута илмен.

Анчах ĕç кунта Франци генеральнăй штабĕ кучухнехи вăрçă техника умне кăларса тăратакан требованисене тата, уйрăмăн илсен, авиаципе танксем мĕнле вырăн йышăнса тăнине тивĕçлипе хакламанниче кăна мар. Франция тĕлĕнмелле поражени тӳснине ăнлантарса пама пĕр çакă кăна çителĕклĕ мар. Францири государство деятелĕсемпе пĕрле Франци генералĕсем акă мĕнре пĕтĕмĕшпех банкрота тухрĕç: вĕсем политикăллă фактора хаклас ĕçре йăнăш тунă.

Вăрçа кĕнĕ вăхăтра Франция çӳлтен пуçласа аяла çитиех икĕ пая çурăлса кайнă çĕршыв пулнă. Ăна вăрçă хăй тата вăрçă умĕн пулса иртнĕ обстоятельствăсем те таткаласа пайланă. Германири çар ĕçĕн пĕр паллă теоретикĕ çапла çырнă: вăрçăра кирек мĕнле обстоятельствăра та «мĕншĕн ку вăрçă?» текен ыйту валли сăлтавсем тухса тăрасран сыхланас пулать, тенĕ. Анчах та вăрçă ĕçĕсем пуçланнă вăхăтра Франци халăхĕ пĕтĕмĕшпе пекех çав ыйту çине ответ пама çине тăрсах ыйтнă. Çак ыйтăва фронта каякан салтаксен, поезд кусран сухаличчен алă сулса ăсатакан амăшсен, арăмĕсемпе йăмăкĕсен куçĕсенче пуринче те курма пулнă.

Çынсене шанчăк парас задача политикăллă деятельсем çинче пулнă, анчах вĕсем çак задачăна пурнăçа кĕртме пултарайман. Урăхла пулма та пултарайман вăл. Вĕсем шăпах хăйсен йăнăшĕсемпе халăх чунхавалĕн çирĕплĕхне çĕмĕрнĕ çынсем пулнă. «Çакăн пек сехетре пĕрлĕх—чи кирлĕ япала», тенĕ правительство. Анчах хăй вăл пĕрлĕхлĕ пулман. Хаçатсем хăйсен пĕрремĕш страницисем çинче Франци халăхĕ кăтартакан тĕлĕнмелле пысăк паттăрлăха мухтакан статьясемпе тултарса пынă. Анчах иккĕмĕш страницăра вĕсем пĕр-пĕрне айăпласа çырма пăрахман, çав-çавах тавлашнă.

Мĕнле пĕрлĕх пулма пултарнă ĕнтĕ унта? Пĕрлĕх вăл ĕç çукран каласса ларнипе пулмасть. Вăл пысăк идея тавра, кирлĕ ĕç тавра чăмăртанса çирĕпленет. Халăхшăн çак вăрçăра çавсенчен пĕри те курăнман. Тен демократишĕн пыракан кĕрешӳ пулĕ? Халăхăн пысăкрах пайĕшĕн ку лозунг хăйĕн илемне çухатнă,—пурте курнă вĕт, «демократи» предательствăпа, киревсĕр ĕçсемпе юнашар тăнă.

Çак шухăш-кăмăлсене Германия питех те лайăх шута илнĕ.

Вăрçă пуçланнă хыççăн, çĕрĕштерсе пăсакан япала Франци чĕрине сăрхăнса кĕнĕ. Франци бастионне тулашран туртса иличченех, малтанах ăна шалтан аркатса янă пулнă.

* * *

Францие Германи хушшинчи вăрçă вунă уйăха пынă. Вунă уйăх хушшинчи кампанине пилĕк тапхăр çине пайлама пулать. Вĕсем пĕрин хыççăн тепри, трагедири актсем пек, улшăнса пыраççĕ.

Пĕрремĕш тапхăр вăрçă пуçланнă вăхăтран тытăнса, Варшава парăниччен тăсăлнă. Вăл сентябрь уйăхĕнче 27 куна пынă.

Вăрçăн çак пирвайхи тăватă эрни хушшинче вăрçăран тухса тăнă йывăрлăхсене çынсем хăвăрт хăнăхнă. Çĕрле çутăсене сӳнтернипе «çутă хулинчен» тĕттĕмлĕх хули пулса тăнă. Сывлăшран килсе тапăннинчен сыхланма панă пирвайхи тревогăсенчен пысăк ĕçсемех тухса тăман. Манпа кӳршĕллĕ пурăннă, колонисен министерствинче ĕçленĕ хĕрарăмăн, сиренăсен сасси пирвайхи хут илтĕннĕ хыççăн, истерика пуçланчĕ. Анчах хĕрарăмсен пысăкрах пайĕ противогазсем тăхăннă та хăйсен вырăнĕсенчен тапранман. Виççĕмĕш тревога панă чухнех вара сирена уланине яланхи япала вырăнне пекех шутлама пуçланă. Никам та хăраса ӳкмен. Малтан эпир пурте хамăрпа пĕрле противогазсем йăтса çӳреттĕмĕр, вĕсемпе мухтанаттăмăр та. Майĕпен противогазсем çухалчĕç.

Франция Саар облаçĕ патнелле, минăсем лартса тултарнă территори тăрăх асăрханулла куçса пынă. Минăллă уйăн хăрушлăхĕнчен сыхланас тесе, çар умне сысна кĕтĕвĕсем кăлара-кăлара янă. Французсем çапла куçса пынине кура, тесе пĕлтернĕ хаçатсем, Германин Польша фронтĕнчи ултă дивизине ирĕксĕрех Зигфрид линийĕ çине куçарса пымалла пулса тăнă. Анчах вĕсене унта çапăçăва кĕме тӳрĕ килмен: темиçе пĕчĕк тытăçусемсĕр пуçне, Францие нимĕç войскисем хушшинче пысăкрах çапăçу пĕрре те пулман. Çак тапхăр хушшинчех Францине Англин пирвайхи чаçĕсем пырса çитнĕ.

Даладье, паллах ĕнтĕ, хăйĕн кабинетне организациленĕ. Юлашкинчен, питех те кая юлса, Жорж Боннэне ютçĕршыв ĕçĕсен министерствинчен кăларнă. Даладье çак портфеле те хăйĕн аллине илнĕ. Боннэ юстици министерствине куçнă.

Сентябрĕн вунпилĕкмĕш числисем тĕлнелле манăн редактор çакăн çинчен шанчăклă сведенисем илчĕ: Германипе килĕшӳ тăвассишĕн кампани сарса яма Боннэ чылаях пысăк фонд туса хунă. Çак движени пуçĕнче политикăллă деятельсен икĕ группи тăнă. Гастон Бержерипе Марсель Дэа тавра вунпилĕк депутата яхăн пухăннă. Ытти парламентарисем—вăтăр çынна яхăн—халиччен премьер пулнă Лавальпа Андриен Маркэ, Бордо депутачĕ тата мэрĕ тавра пухăнса, иккĕмĕш группа туса йĕркеленĕ. Боннэ çак икĕ группăна çыхăнтаракан звено пулнă.

Верховнăй çар совечĕн пирвайхи икĕ ларăвĕ вăрçăн çак пуçламĕш тапхăрĕнче пулса иртнĕ. Чемберлен хăйĕн темиçе министрĕпе пĕрле «таçта Франци территорийĕ çинче» Даладьепе тĕл пулса калаçнă. Премьер-министрсем çапла йышăннă: нимĕç вăйĕсене хĕвелтухăçĕнчен урăх еннелле пăрса ярас шутпа, хĕвелтухăç фронтĕнче Франци çарĕн наступленине малалла сарса пырас, анчах та çак ĕçре тĕрлĕрен шиклентерме пултаракан ĕçсенчен сыхланас, тенĕ. Çĕнĕ войскăсем валли вĕрентсе хатĕрленĕ офицерсемпе снаряжени çук, тенĕ Чемберлен, çавăнпа та Англире мобилизаци ирттерме йывăр. Италине Германирен аяккарах пăрса ярас шутпа, Италине уступкăсем парасси çинчен килĕшӳ тунă. Верховнăй çар совечĕ çавăн пекех тата Çывăхри Хĕвелтухăçĕнче Францие Англи çарĕсен ĕçĕсене пĕр-пĕринпе çыхăнтарса пыма тата вĕсене хăйсемпе Совет Союзĕ хушшинче «пулма пултаракан конфликт» валли хатĕрлеме йышăннă. Генерал Вейган Францин Сирири вăйĕсен командующийĕн званине илнĕ.

Польшăри кампани вĕçленсе килнĕ вăхăтра, Даладье вăхăта ахаль çухатман: вăл генеральнăй штабпа тата шалти ĕçсен министрĕпе Альбер Сарропа коммунистсене хирĕç кĕрешмелли мерăсем çинчен канашланнă. Даладье помощникĕсенчен пĕри мана çапла каласа пачĕ: çак ыйтăва сӳтсе-явнă вăхăтра Даладье генерал Гамеленпа хаяр тавлашу пуçласа янă. Ун чухне Гамелен коммунистла партине салатса ярассине хирĕç тăнă. Çарти кашни вуннăмĕш çын—коммунист, компартине салатса яни коммунистсене кăмăлламан салтаксене те питĕ кăмăлсăрлантарма пултарать, тесе шутланă Гамелен. Вăл войскăсен моралĕ çирĕплĕхĕ чакасран хăранă, анчах та юлашкинчен вара Даладье ирĕкне пăхăннă. Пренисенче Сарро премьер майлă тăнă. Коммунистла партине: законсăр организаци, тесе пĕлтернĕ.

Варшава противнике парăннă. Çав кунах Франци войскисем хăйсем кăштах кĕрсе кайнă çĕр çинчен каялла чакма пуçланă. Вĕсем Мажино линийĕ патне чакса пынă.

* * *

Иккĕмĕш тапхăр — октябрьпе ноябрь уйăхĕсем.

Çак уйăхсем хушшинче Францири хаçатсем, хăшĕ-пĕрисемсĕр пуçне, вырăссем «пĕрремĕш номерлĕ тăшман» тесе çырма пуçланă. Германине иккĕмĕш вырăна хăварнă. Британи парламенчĕн пĕр членĕ Парижри пĕр пухура мана çапла каларĕ: «Вулатăп та Францири хаçатсене — çакăн пек картина тухса тăрать: Франци Российăпа вăрçать пек, унпа нимĕçсем хушшинчи отношенисем йывăрланса çитнĕ кăна пек туйăнать».

Октябрь уйăхĕнче Франци—Англи—Турци хушшинче пĕр-пĕрне пулăшасси çинчен татăкланăх пакт тунă.

Шалти фронтра çĕнĕ декретсем кăларнă, вĕсем ĕççынни массисем çине, пуринчен малтан рабочисем çине питех те пысăк йывăрлăхсем йăтăнтарса антарнă. Çакна пула заводсенче пысăк йĕркесĕрлĕх пуçланнă. Çакăнпа пĕрлех çар промышленноçĕн усламĕсем çине нимĕнле çĕнĕ налогсем те хуман.

Çийĕнчех мир тума ыйтса листовка пичетлесе кăларнă Марсель Дэана следователь допрос тунă та кăларса янă. Кăштах вăхăт иртсен, ăна хирĕç пуçланă ĕçе чарса лартнă.

Социалистла парти исполкомĕн членĕ пулнă профессор Зоретти парламент кулуарĕсемпе тĕрлĕ редакцисенче тăрăшыв çине кăларакан çыру сарнă. Зореттине социалистла партирен кăларнă, мĕншĕн тесен вăл Швейцарири пĕр социалист урлă II Интернационала мирлĕ калаçусем çинчен сĕнӳ партарма тăрăшнă. Халĕ Зоретти çакна кăтартса панă: Поль Фор çак ĕçре унпа çыхăнса тăнă, çав вăхăтрах тата Лавальпа тачă çыхăну тытнă.

Анчах та Форпа Лаваль çав-çавах Даладье советникĕсем пулнă.

Ноябрь çĕнĕ тревогăпа пуçланнă. Нимĕç çарĕсем Голландипе Бельгине оккупацилеме хатĕрленни çинчен калакан хыпарсем сарăлнă. Теменле пĕррехинче, ирхине ирех, пилĕк сехет тĕлнелле, мана звонок вăратрĕ: ютçĕршыв ĕçĕсен министерствинчен калаçаççĕ, нимĕçсем Голландине тапăнса кĕме пуçлани çинчен пĕлтереççĕ. Анчах та халĕ вăл суя тревога кăна пулнă-ха. Манăн шухăшпа, Германия Голланди çине тапăнса кĕме хатĕрленни çинчен калакан хыпарсем хăратса пăрахас шутпа сарнă хыпарсем пулнă. Чăн-чăн событисем пуçланнă чухне вара, вĕсем яланах Францишĕн пĕрре те кĕтмен ĕçсем пулнă.

Правительствăра премьер Даладьепе финанс министрĕ Рейно хушшинчи отношенисем питех те çивĕчленсе çитнĕ.

Çак икĕ çын пĕр-пĕринчен мала тухасшăн тăрăшни кабинет ĕçне пысăк сиен кӳнĕ.

Депутатсен палати питех те хытă канăçсăрланма тытăнни сисĕнме пуçланă. Пĕр йышши группăсем Франци çарĕ нимĕн те тумани çинчен тарăхса калаçнă. Теприсем вара çакăнпа мир тума пулăшакан сăлтав вырăнĕнче усă курнă. Сенатри ютçĕршыв ĕçĕсен комиссийĕнче Лаваль хăйĕн чăркăш ĕçĕсенчен пĕрне пуçланă: вăл Италипе калаçса татăлас тĕлĕшпе çителĕксĕр тăрăшнăшăн правительствăна айăплама тытăннă. Анчах та хăйĕн тусĕ Поль Бодуэн Римран пушă алăсемпе таврăнсан, Лаваль Францие Россия хушшинчи дипломатиллĕ отношенисене татма ыйтнă. Вăл «Тан», «Журналь де деба», «Матэн» хаçатсемпе ытти хаçатсенче хăйне валли союзниксем тупнă.

Çак агитацине тĕлĕнмелле пысăк хаярлăхпа сарса пынă, Финляндире вăрçă ĕçĕсем пуçланнă тĕле вăл чи çӳлĕ пусăма хăпарса çитнĕ.

* * *

Вăрçăн виççĕмĕш тапхăрĕнче Совет Союзне хирĕç чи чарусăр кампани сарса янă.

Финляндири конфликт пуçлансан часах Францие Англи дипломачĕсем, кĕтмен çĕртен пуçланнă хастарлăхпа, Женевăра ĕçлеме тытăннă. Российăна Лига нацирен кăларнă.

Парламентри икĕ группа (Бержерипе Лаваль групписем) Даладьене вăйлăн хĕсĕрленĕ, Российăна хирĕç вăрçă пуçлама хĕтĕртнĕ. Çакă вăл Совет Союзне хирĕç крестовăй похода анлăн сарса яма май парать, тесе шутланă вĕсем.

«Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи хатĕрленӳсем» çинчен сӳтсе-явма генерал Вейгана Парижа чĕнсе илнĕ. Францин тепĕр генералне, çар ĕçĕнчи консультант туса, Финляндине янă. Самолетсемпе танксене Хельсинкине кăларса яма хатĕрленĕ. Францире виçĕ уйăх хушши çапла ĕнентерсе каланă: финсем çулталăк хушши чăтса тăма пултараççĕ е Советлă Российăна хирĕçле вăрçăра çĕнтерме те пултараççĕ!.. тенĕ.

Çĕнĕ çул умĕн Францин верховнăй командованийĕ лăплантаракан çакнашкал пĕлтерӳ пичетлесе кăларнă: Мажино линийĕ çинче çĕнĕ укрепленисем тунă, линине Бельги чикки тăрăх тинĕс патне çитиех тăсса кайнă, тенĕ.

Анчах политикăллă деятельсем хушшинче Франци верховнăй командованине хирĕç кăмăлсăрлăх ытларах та ытларах ӳсœ пынă. Гамелен вăрçăна кирлĕ пек вăйлăн сарса пымасть, текен кӳренчĕк сасăсем илтĕнме пуçланă. Парламентăн хупă ларуне пухма ыйтакансен хисепĕ ӳсœ пынă. «Даладье сенатăн хупă ларăвĕ умне тухса тăрас пулсан,—терĕ мана Жанненэ, —вăл çĕр сасă та илес çук».

Бержерипе Лавале çывăх тăракан çынсем премьер Даладьене маршал Петэнпа улăштармашкăн ыйтма пуçланă. «Çак хăрушă катастрофăран,—тенĕ вĕсем,—Францине аслă салтак кăна илсе тухма пултарать». Даладье, тенĕ вĕсем, çемçе кăмăллă, коммунистсемпе англичансем тĕлĕшпе уступкăсем нумай тăвать.

Анчах Даладье контратака тума хатĕрленнĕ. Пуринчен малтан вăл Палатăра ятарласах коммунистла проблемăна тĕпчесе вĕренес тĕлĕшпе ĕçлекен комисси туса хунă. Комисси коммунистсене пурне те государство аппаратĕнчен кăларса яма сĕннĕ.

Унтан Даладье союзниксен верховнăй çар совечĕн татах тепĕр канашлуне пухнă. Французсемпе англичансем çапла йышăннă: финсем официальнăй йĕркепе ыйтсан, Финляндире Совет Союзне хирĕç вăрçăпа тухатпăр, тенĕ. Финляндине кăларса яма Францири пĕр портра аллă пин çынлă çар пухса тăратнă.

Хăй валли çак ĕçсене тунă хыççăн, Даладье парламентăн хупă ларăвĕ — вăрçă пуçланнăранпа пулнă пĕрремĕш хупă лару умне тухса тăнă. Лару 31 сехете пынă, уççăн сасăланипе вĕçленнĕ. Правительствăна шанассишĕн 535 сасă панă, хирĕç пĕр сасă та пулман.

«Умиротворени» майлă тăракансем хăйсен атакине çĕнĕ вăйпа пуçласа янă. Францири ирхине тухакан «Пти паризьен» ятлă пысăк хаçат «мир лагерьне» куçнă, нимĕçсемпе мир тума май пурри çинчен çыркалама пуçланă. Социалистла партин облаçсенчи организацийĕсен секретарĕсен конференцийĕ çакна кăтартса панă: парти аппаратĕ «умиротворенишĕн» тăрăшакансем майлă—Поль Фор майлă тăрать.

Хĕрлĕ Çар Маннергейм линине çĕмĕрсе каçнă хыççăн, Российăпа Финлянди хушшинче мир тусан, Парижра нимĕн шухăшлама пĕлмесĕр аптăраса ӳкнĕ. Даладьен ирĕксĕрех Палатăн иккĕмĕш хупă ларуне пухмалла пулса тăнă.

Унта вăл поражени тӳснĕ. Тĕрлĕ партисенче тăракан виççĕр депутат правительствăшăн сасăламан.

Франци вăрçин виççĕмĕш тапхăрĕ Даладье отставкăна тухнипе вĕçленнĕ. Хăйĕн кабинетне çăлса хăварас тесе, Даладье кăшт кăна Францине Советлă Российăна хирĕçле вăрçа илсе тухман. Вăрттăн майпа вăл Финляндине самолетсемпе танксем янă, анчах вĕсем çителĕксĕр пулни часах Франци фронтĕнче питех те вăйлăн сисĕннĕ.

* * *

Вăрçăн тăваттăмĕш тапхăрĕ Рейно кабинетне туса йĕркеленĕ хыççăн пуçланнă. Вăл правительствăн çĕнĕ составне Палатăра çирĕплетме тăратнă, — çакă вăл ĕçлеме пултарнă-пултарман çынсен коллекцийĕ пулнă. Пĕрисене Даладье кабинетĕнчен илнĕ, ыттисене—халиччен кабинетсенчен.

Çĕнĕ правительствăна Палата тăшманла кĕтсе илнĕ. Сылтăммисем ăна хирĕç тăнă, мĕншĕн тесен унăн составне социалистсем кĕнĕ; радикалсем кăмăлламан ăна, мĕншĕн тесен вĕсен лидерĕн Даладьен ĕçсем ăнăçман, çакăншăн вĕсем кăштах Рейнона айăпланă. Çĕнĕ премьерăн, хăйне çăлса хăварас тесе, Даладьене наци оборони министрĕ пулма чĕнсе илмелле пулса тăнă. Анчах вĕсем пĕр-пĕрне питех те кураймаН, вĕсем пĕр-пĕринпе сăмах хушма та юратман.

Рейно хăйĕн кабинетне йĕркелесе çитернĕ вăхăтра вăрçă вăйланса çитнĕ.

Скандинавири çĕршывсене нимĕçсем туртса илнĕ хыççăн событисем хăвăрт сарăлса пыма пуçланă. Малтан Британи флочĕ Германине тивĕçлĕ противник пек туйăннă. Нимĕç войскисем хăйсемпе материк хушшинчи çыхăнăва çухатас пек туйăннă. Черчилль кăшкăрса каланă: «Гитлер пек пысăк йăнăш туни Наполеон хыççăн урăх никам та пулман-ха!» тенĕ вăл. Рейно оптимистла сăмах тухса каланă, çакăнпа вăл хăй çине тăшманла пăхакан сената хăй майлă çавăрнă. Вăл Норвеги шывĕсем çинче Германин вуншар суднисем пĕтни çинчен вăйлă сăмахсемпе каласа панă. Англипе Францин экспедициллĕ войскисем Норвегире анса юлнă. Анчах та апрель вĕçĕнчех союзниксен совечĕн çав войскăсене каялла чĕнсе илмелле пулса тăнă.

Май уйăхĕн пуçламĕшĕнче Германи парашютисчĕсен пирвайхи десанчĕ Бельгипе Голланди территорийĕ çине аннă. Вăрçăн пилĕкмĕш, трагедиллĕ тапхăрĕ пуçланнă.

* * *

Голландия нимĕçсене парăннă. Бельги, Франци тата Англи çарĕсем каялла чакса пынă. Рейно кабинета тепĕр хут çĕнетсе организациленĕ. Вăл Петэна премьер заместителĕ пулма чĕннĕ, ютçĕршыв ĕçĕсен министерствине Даладье панă, наци оборонин министерствине хăйĕн аллине илнĕ. Генерал Вейгана главнокомандующи пулма, Поль Бодуэна — государство секретарĕн заместителĕ пулма уйăрса лартнă. Жорж Мандель шалти ĕçсен министерствине илнĕ. Нимĕç çарĕсем Ла-Манш патнелле çывхарса пынине хирĕç Рейно панă ответ çакăн пек пулнă ĕнтĕ.

Союзниксен çарĕсем хушшинчи çыхăну татăлнă. Вĕсене тепĕр хут пĕрлешме урăх нихăçан та тӳрĕ килмен.

Мана вилес пек хăраса ӳкнĕ пĕр министр çакăн çинчен каласа пачĕ: кабинетăн пĕрремĕш ларăвĕнчех маршал Петэн вăрçа кĕске вăхăтрах чарса лартма ыйтнă. Вейган çапла каланă: мана çар пуçне тăма, кирлĕ пулниченчен икĕ эрне каярах юлса, чĕнсе илчĕç, тенĕ. Çăлăнса юлма нимĕнле шанчăк та çук, тенĕ вăл темиçе хут.

Францине вĕçрен вĕçех çапа-çапа амантнă. Авиаци пăрахакан бомбăсем çурăлни Парижра та илтĕнме пуçланă.

Францин виçĕ çарĕ, Англин экспедициллĕ войскисем, Бельгин çапса салатнă войскисен юлашкисем пролив патнелле чакса пынă. Малтан Булоне, унтан Калене противник туртса илнĕ.

Париж пушанса юлнă: çĕршер пин çын тухса кайнă унтан. Эпир те хуларан тухса кайма хатĕрленнĕ. Правительство учрежденийĕсем урăх хулана куçма тытăннă.

Фландрири çапăçу вĕçленнĕ. Франци войскисен çурринчен каярах пайне Англине куçарса кайма май килнĕ.

Çапăçу Францире пуçланнă.

Икĕ кун хушши фронт чăтса тăрас пек туйăннă. Анчах та кайран англичансем сулахай фланга çаратса хăварнă. Çар Париж патнелле чакма пуçланă.

Правительство Парижран тухса тарнă.

Италия Францине хирĕç вăрçă пуçланă, çакă вăл шăпах ĕнтĕ, чăннипе илсен, вăрçă вĕçленсе килнĕ вăхăтра пулнă.

Парижа нимĕçсем пырса çитессине кашни минутăрах кĕтнĕ.

* * *

Франция вăрçăна питех те начар обстоятельствăсенче пуçланă. Коллективлă хăрушсăрлăх политикине шалтан аркатса янă. Агрессине хирĕç кĕрешме пултарнă, ăна тума хатĕр тăнă вăйсене Блюмла «невмешательство» тактики икĕ пая уйăрса янă. Францие Советлă Россия хушшинче пĕр-пĕрне пулăшасси çинчен тунă договортан Даладьепе Боннэ нимĕн те хăварман. Франция вăрçăна Мюнхенрах выляса янă теме те пулать.

Малашне нимĕнле уступка та пулас çуккине — халăх фрончĕ çĕнтерсе илнĕ социаллă законодательствăна пĕтерес çуккине, Франци правительстви хăйĕн союзникĕсемпе чăннипех те туслă пурăнассине Францири халăх вăйĕсем шанса тăнă пулсан кăна ситуаци улшăнма пултарнă. Анчах та ун вырăнне Даладье — Боннэ правительстви тата Рейно правительстви пролетариата хирĕçле политикăна чарса лартма мар, татах вăйлатса янă. Çакă ĕнтĕ çĕршыва татăкланах деморализацилесе çитернĕ. Вăрçă ĕçĕсем пуçланнă тĕлех ĕнтĕ Франци вăйĕсем таткаланса пайланнă. Хăйĕн куçĕ умĕнчех пулса иртнĕ вĕçĕ-хĕррисĕр предателле ĕçсене пула вăйсăрланнă. Вăл хăйĕн руководителĕсене пачах шанми пулнă.

Франци çарĕн техникинчи пирвайхи çитменлĕхсем конфликт пуçламĕшĕнчех палăрнă. 1939—1940 çулти хĕл Европăра çĕр çул хушшинче килсе тухнă чи сивĕ хĕл пулнă. Франци салтакĕсен вара одеяло пулман. Мĕншĕн? Мĕншĕн тесен снабжени ĕçĕ пĕтĕмĕшпех йĕркерен тухнă. Урана тăхăнмаллисем çителĕксĕр пулнă.

Вăрçăн иккĕмĕш уйăхĕнче Блок авиазаводĕнчи рабочи мана çапла каласа пачĕ: чĕртавар çителĕксĕррине пула завод вăрçă пуçланиччен кăларнинчен те сахалрах самолетсем туса кăларать. Çакă вăл тĕрĕс пулнă: çар самолечĕсем туса кăларас ĕç 1940 çулта кăна вăрçăчченхи виçене çитнĕ. Çар командованийĕ самолетсене Пĕрлешӳллĕ Штатсенче туянма сĕннĕ. Авиаци министерстви унта пысăк заказсем вырнаçтарма килĕшмен — Францири промышленниксем укçа-тенкĕне Францире хăварма ыйтнă. Анчах та вăрçă пуçланнă хыççăнах танксемпе самолетсем тума заказсем панă пулсан, вăрçăри ĕçсем тĕпренех улшăннă пулĕччĕç.

Çĕр айĕнчи заводсемпе аэродромсене чăтма çук хуллен туса пынă, çак ĕçĕн пĕчĕк хăвăртлăхĕсем мирлĕ вăхăтра тĕлĕнтернĕ пулĕччĕç.

Цензура Франци халăхне е нимĕн те пĕлтермен, е ăна тĕрлĕ йышши суя хыпарсем парса тăнă. Цензура пуçлăхĕ Мартино Депла — Даладье тусĕ пулнă. Вăл хăйĕн штатне пуринчен ытларах офицерсем пулнă çынсем хушшинчен пухнă, вĕсен пĕр пайĕ монархистла-фашистла «Аксион франсез» членĕсем пулнă. Итали Франци çине мĕнле пăхни çинчен чи оптимистла, анчах пачах та пулма пултарайман хыпарсене хаçатсенче çине тăрсах пичетлесе пынă. Çавăн пекех фантазиллĕ пĕлтерӳсене — Германи массăллă выçлăхпа пĕтсе ларас патнех çитсе тăнă текен пĕлтерӳсене те сарма юратнă.

Францине аркатса тăкнă çĕрте парламентпа хаçат-журналсенчи коррупци чылаях пысăк вырăн йышăнса тăнă.

Парижра кашни кун тухса тăнă 25 хаçатран тăваттăшĕ — «Тан», «Журналь де деба», «Энформасион» тата «Жур индустриэль» хаçатсем — пысăк промышленниксен аллинче пулнă. Çакна ăна пурте пĕлнĕ. Ытти вунă хаçачĕ «икçĕр çемьерен» пулăшу—укçа-тенкĕ илсе тăнă. Виçĕ хаçачĕ хут фабриканчĕ Жан Пруво аллинче пулнă, каярахпа çак çынна Рейно информаци министрĕ пулма уйăрса лартнă. Поль Фор Блюмран хăтăлас тесе тăрăшнипе социалистсен вырăнсенчи секцийĕсем социалистсен оргăнне «Попюлер» хаçата укçа-тенкĕ пама чарăннă хыççăн, çак хаçат Рейно иждивенийĕ çине куçнă.

Правительство бюджетĕнчи «секретлă фондсен» официальнăй институчĕ çынсене çавăрма тата пăсма пысăк майсем туса панă. Кэ д'Орсэре тата ытти министерствăсенче уйăх пуçламĕшĕнчех «конвертсем» хатĕрлесе хунă, вĕсене вара шăпах палăртса хунă вăхăтра хаçатсен администраторĕсемпе уйрăм журналистсен çыннисем пырса илнĕ.

Пĕрре эпĕ, ăнсăртран, шăпах Даладье Боннэрен ютçĕршыв ĕçĕсен министерствине йышăннă вăхăтра пĕр пысăк телеграф агентствине пырса кĕтĕм. Агентство служащийĕсем пĕр-пĕри чи хĕрӳллĕн паракан ыйту вăл Даладье мĕнле политика тытма пуçласси çинчен калакан ыйту марччĕ, акă мĕнле ыйту: Даладье «кама укçа тӳлĕ-ши?» тетчĕç вĕсем.

Боннэне çывăх тăнă çынсенчен пĕри — каçхине тухакан пĕр пысăк хаçат урлă министр шухăшĕсене сарса пыратчĕ, çакăнпа пĕр вăхăтрах вăл чехсен укçипе тухса тăнă листокăн — Мюнхена хирĕçле позицине хӳтленĕ листокăн редакторĕ пулнă. Çак çын пĕр вăхăтрах икĕ майлă çаптарма ăс çитернĕ.

Парламентра та çакнашкалах пулнă. Пĕррехинче Клемансо çапла каланă: «Франци парламентарийĕсем укçа илме тата çывăрма кăна пĕлеççĕ».

Яланах депутатсен Палатин кулуарĕсенче явăнса çӳрекен пĕр çын мана çапла ăнлантарса пачĕ: политиксем хушшинче «укçаллă сутăнакан» çынсен уйрăм иерархийĕ те пур, терĕ. Аялти разряд халиччен депутатсем пулнă çынсенчен тăнă, вĕсем пуринчен ытларах кулуарсенчи комбинацисене майлаштарас тĕлĕшпе ĕçленĕ. Унтан политикăллă ĕçре халĕ кăна çунат сарнă çамрăк парламентарисем пулнă, — вĕсем пуринчен ытларах пĕчĕк фирмăсен службинче тăнă. Вăрçă вăхăтĕнче хăшпĕр депутатсем çамрăк çынсене çар службинчен хăтăлма пулăшнă, çак ĕçре сахал мар ĕçлесе илнĕ. Манпа калаçнă çын шутласа кăларнă тăрăх, сахалтан та 618 депутатран 300 депутачĕ кам патĕнче те пулин шалу илсе тăнă.

Çар разведки, «иккĕмĕш отдел» тенĕскер, взятка илекенсен йăви пулнă.

Вăрттăн полици те çак политикăллă механизмăн пĕр пайĕ пулнă. Унăн нумай чиновникĕсем депутатсемпе тата политикăллă деятельсемпе пĕр пекех ĕçленĕ.

Юлашкинчен, Франци çарĕ те кантăк çĕлĕк айĕнче пурăнман. Виççĕмĕш республикăн юлашки çулĕсемшĕн характерлă пулнă çĕрĕштерсе пăсакан бациллăсем çар речĕсене те пырса кĕнĕ. Высший офицерсем промышленниксен пысăк компанийĕсенчен хапăл тусах укçа илсе тăнă, çара кирлĕ япаласем парса тăрас тĕлĕшпе договорсем тунă чухне посредниксем пулса тăнă.

1935 çултан пуçласа Франци çарĕн пуçĕнче тăнă генерал Гамелен командный состав çĕрĕшсе пăсăлни çинчен пĕлмесĕр тăма пултарайман.

Генерал Морис-Густав Гамелен ăнсăртран главнокомандующи пулса тăнă. Унăн карьеринче талантлă ĕçсен хĕлхемĕ те курăнмасть. Çакă вăл Францири мĕнпур генералсенчен чи паллă мар генерал пулнă.

Çар руководителĕ пулнă Гамелен, çарта вооружени çителĕксĕр пулнишĕн ыттисемпе пĕрле ответлă пулса тăрать. Вăл Мажинон пĕчĕккĕ текен линийĕ çине преступлениллĕ тимсĕр пăхнăшăн ответлă пулнă, çав линине тĕп линии патĕнчен Ла-Манш патне çити тăсса каймалла пулнă. «Пĕчĕк лини» вăл — янравлă ят пулнă; чăннипе илсен вара унта уйри темиçе мĕскĕн укреплени кăна пулнă.

Генерал Гамелен çавăн пекех Франци çарĕн чи пысăк йăнăшĕшĕн — Бельгине походпа тухса кайнăшăн ответлă пулса тăрать. Мĕнпур фактсем çара пĕртен-пĕр тактикăпа усă курма — нимĕçсене малтанах укрепленисем туса çирĕплетнĕ позицисем çинче кĕтсе тăма хушнă. Лини хыçне тухнă хыççăн, Франци войскисене укрепленисĕр территори çинче техника енĕпе хăйсенчен чылай вăйлăрах противникпа тĕл пулмалла килсе тухнă. Кунсăр пуçне, Бельгине шалалла кĕрсе пынă май, Франци çарĕ çине вăрманлă Арденски район енчен нимĕçсем флангран пырса тапăнас хăрушлăх тухса тăнă.

Манăн алă витĕр тухнă нумай пĕлтерӳсенчен çакă уççăнах курăнать: нумай высший офицерсем хăйсем умне лартнă задачăсене пурнăçа кĕртме пултарайман. Вĕсем вăрçа хăйсем кирлĕ тесе шутланипе мар кайнă. Резервран илнĕ офицерсенчен нумайĕшĕ «боевые кресты» организацире тата ытти фашистла организацисенче тăнă. Вĕсем салтаксене наступленине илсе кĕме е оборона ĕçне организацилеме пултаракан çынсем пулман. Унтан тата, ыттисемсĕр пуçне, вĕсене пăхăнса тăракансем вĕсене шанман.

Поражениcем тӳснĕ хыççăн пирвайхи кунсенчех çарти офицерсен составĕ çĕрĕшсе пăсăлни палăрнă. Францишĕн пыракан çапăçу вĕçнелле çывхарса килнĕ вăхăтра хăшпĕр офицерсем, хăйсен çемьисене Парижран урăх çĕре куçарса каяс тесе, чаçсене пăрахса хăварнă.

Францине нимĕçсем мар çĕнтернĕ. Ăна правительствăра, пысăк предприятисенче, государство аппаратĕнче тата çарта чи пысăк влияниллĕ çыхăнусем тытса тăнă çынсем шалтан аркатса янă.

Мана Францирен илсе кайнă пароход çинче эпĕ çĕршыври тыра сутуилĕвĕн чи пуян, чи пысăк влияниллĕ маклерĕсенчен пĕрне тĕл пултăм. Вăрçă ĕçĕсен пуçламĕшĕнче вăл çар снабженийĕн департаментĕнче хӳтлĕх тупнă. Унтан вăл хăй патĕнче килте, Парижра çар департаменчĕн филиалне туса йĕркеленĕ. Май уйăхĕнче вăл, укçа тӳлесе, çар службинчен хăтăлнă. Нумай взяткăсем парса, вăл пысăк та кирлĕ ĕçпе Аргентинăна командировкăна кайма мел тупнă. Францине килсе çапнă трагеди çинчен эпир нумай калаçрăмăр. Эпĕ ăна хамăн хам час-часах паракан ыйтусене патăм: «Мĕншĕн çапла пулчĕ-ши? Мĕнле пулма пултарчĕ-ха вăл?»

Вăл çакăн пек ответ пачĕ: «Акă мĕншĕн çавăн пек пулчĕ вăл: Францире ман пек çынсем ытлашши нумай». Çапла намăса пĕлмесĕр уççăн калани вăл — эпĕ хăçан та пулин илтнĕ ăнлантарусенчен чи лайăххи пулчĕ.

Франция пĕтнĕшĕн, ăна икĕ пая çурса уйăрнăшăн Франци халăхĕ айăплă мар. Вăхăт çитĕ, ун чухне Францине çĕнĕрен чĕртсе тăратас ĕçе халăх хăй тытăнĕ. Эпĕ шанатăп, çав вăхăт вăл аякра мар.

АНДРЭ СИМОН.

Агитаторсем малта пыракан колхоз ĕçĕпе паллашрĕç

Ялхуçалăх ĕçĕнче малта пыракан колхозсемпе колхозниксен опычĕсене сарма тăрăшмалла. Уйрăмăнах колхоз экономикине лайăх вĕренме агитаторсене малта пыракан колхоз хуçалăхĕпе паллаштарни усаллă.

Çак тĕлĕшпе ВКП(б) Елчĕк райкомĕ районри малта пыракан «Марс» колхоз хуçалăхĕпе паллаштарас шутпа, вăл колхозра агитколлектив руководителĕсемпе стена хаçат редакторĕсен тата лайăх ĕçлекен агитаторсен районри канашлуне туса ирттерчĕ.

Канашлу умĕн агитаторсем «Марс» колхоз хуçалăхĕпе тĕплĕн паллашрĕç. Колхоз председателĕ Гаязов юлташ колхоз хуçалăхĕ çинчен каласа пачĕ. Колхоз хуçалăхĕпе паллашнă хыççăн колхоз клубĕнче пухăнса «Марс» колхозри лайăх опытсене ытти колхозсене сарасси çинчен тата çураки вăхăтĕнче агитаторсем умĕнче тăракан задачăсем çинчен сӳтсе-яврăмăр.

— Пирĕн ял ĕлĕк чухăн ял пулнă. Нумайĕш хресченсен çăкăр çитмен. Халĕ колхозниксем пуян та культурăллă пурăнаççĕ. Иртнĕ çул колхозниксем кашни ĕçкунĕ тăрăх 4,6 килограмм тĕштырă, 1,5 килограмм çĕрулми тата пĕрер тенкĕ укçан илчĕç. Малта пыракан колхозник Хамидуллин 1037 ĕçкунĕшĕн 4772 килограмм тĕштырă, 1644 килограмм çĕрулмипе пахча-çимĕçсем илчĕ. Ун пек хуçалăхсем пирĕн вуншарăн шутланаççĕ. Колхозăн лаша, ĕне, сурăх тата чăх-чĕп фермисем пур. Колхозниксем колхоз хуçалăхне тĕреклетессишĕн пурте ăмăртса ĕçлеççĕ. Килес çул эпир кашни гектартанах вăтамран 100 пăт тĕштырă туса илессишĕн тăрăшатпăр. Çавăн пек ĕçлеме пире Сталин юлташ хушать,—тет Гаязов юлташ.

Агитациллĕ ĕçе пуçламĕш парторганизаци аван ертсе пырать.

Лаш-Таябари пуçламĕш парторганизаци секретарĕ Воробьев юлташ çапла каларĕ:

— Эпĕ чылай колхозсенче пулнă. Анчах «Марс» колхоз пек примерлă колхоз курман. Колхозри вылăх-чĕрлĕхсене, чăх-чĕпсене çутă та таса витесенче усраççĕ. Тимĕрç, сĕтел-пукан, шорнăй мастерскойĕсенче стенасем çумĕнче ĕç нормисем çакăнса тăраççĕ. Мастерскойра ĕçлекенсем хăйсен ĕçĕсене лайăх туса пыраççĕ. Конюхсем, фермăра ĕçлекенсем пурăнакан çуртсенче радио, хаçат-журналсем тата библиотекăсем пур.

«Марс» колхозра пире кирлĕ опытсем питĕ нумай. Эпир, агитаторсем, вăл опытсене кашни колхозрах сарма тăрăшатпăр.

А. РОМАНОВ.

ВКП(б) Елчĕк райкомĕн пропагандăпа агитаци отдел заведующийĕ.

ПАРТИ ПУРНӐҪӖ

Партиллӗ ӗҫе лайӑхлатма пулӑшакан сӗнӳсем

Партин пуҫламӗш организацисен отчетпа суйлав пухӑвӗсем коммунистсен политикӑллӑ активлӑхӗ пысӑк пулнипе иртрӗҫ. Отчетпа суйлав пухӑвӗсем лайӑх иртни ҫак пысӑк ӗҫе тума парти райкомӗ тата пуҫламӗш парторганизацисем малтанах тӗплӗн хатӗрленнинчен килчӗ.

Отчетпа суйлав пухӑвӗсене иртерне вӑхӑтра ВКП(б) райкомӗн бюро членӗсене, отделсен заведующисене тата инструкторсене пуҫламӗш парторганизацисем ҫумне ҫирӗплетнӗ. Вӗсем отчетпа суйлав пухӑвӗсене хатӗрленсе иртерес ӗҫре пуҫламӗш парторганизаци секретарӗсене нумай пулӑшрӗҫ. ВКП(б) Центральный Комитечӗн инструкцине тата «Правда» хаҫатӑн умстатьине коммунистсене малтанах тӗплӗн ӑнлантарса панӑ. Суйлавра пӗрремӗш хут пулакан ҫамрӑк коммунистсене ҫак документсем ҫинчен уйрӑмӑн ӑнлантарнӑ.

ВКП(б) райкомӗн планӗ тӑрӑх, отчетпа суйлав пухӑвӗсем апрелӗн 13—23-мӗшсем хушшинче 15 пуҫламӗш парторганизацисенче пулса иртрӗҫ. Пухусенче тунӑ отчетсем тата коммунистсен сӑмахӗсем пуҫламӗш парторганизацисем партин XVIII съезчӗн тата XVIII партконференцин решенийӗсене пурнӑҫа кӗртес, партиллӗ-политикӑллӑ ӗҫе вӑйлатас, колхозсене ертсе пырассине лайӑхлатас тӗлӗшпе нумай ӗҫсем тунине уҫҫӑн кӑтартса пачӗҫ.

Аслӑ Елчӗкри Ленин ячӗпе тӑракан колхозри пуҫламӗш парторганизаци колхоз ӗҫне лайӑх ертсе пырать. Ку колхоз 1940 ҫулта вӑтамран кашни гектартан 14,65 центнер тырӑ туса илнӗ. Парти членӗ Виссарионов юлташ ертсе пыракан 6-мӗш бригада кашни гектартан 24,30 центнер кӗрхи тулӑ туса илнӗ. Кунти пуҫламӗш парторганизацинчи ытти коммунистсем те примерлӑ ӗҫлеҫҫӗ, колхоза ҫирӗплетессишӗн большевикла кӗрешеҫҫӗ.

«Осоавиахим» колхозри пуҫламӗш парторганизацин ӗҫӗ те лайӑхлансах пырать. Пуҫламӗш парторганизаци вӑйлӑ тырпул туса илессишӗн, обществӑллӑ хуҫалӑха тӗреклетессишӗн кӗрешессине хӑйӗн тӗп ӗҫӗ тесе шутлать, колхозниксене вӑл ҫак задачӑна пурнӑҫлама мобилизацилет. Ҫакна «Осоавиахим» колхоз иртнӗ ҫулта кашни гектартан вӑтам шутпа 17,75 центнер тырӑ туса илни те лайӑх кӑтартса парать. Ленин ячӗпе тӑракан колхоз, ҫавӑн пекех «Осоавиахим» колхоз та, ҫуракине пур енчен те тӗплӗн хатӗрленсе тухрӗҫ, ака ӗҫӗсене малтанхи кунсенчех лайӑх туса пыма тытӑнчӗҫ.

Партин пуҫламӗш организацисен отчетпа суйлав пухӑвӗсем парти организацисен тата ВКП(б) райкомӗн ӗҫӗсенчи ҫитменлӗхсене тупса палӑртрӗҫ, малашнехи ӗҫсене лайӑхлатма ӗҫлӗ сӗнӳсем парса хӑварчӗҫ. Отчетпа суйлав пухӑвӗсенче XVIII партконференци решенийӗсене пурнӑҫласси, ҫамрӑк коммунистсене воспитани парасси, вӗсене партиллӗ пурнӑҫа активлӑн хутшӑнтарасси нумай пуҫламӗш парторганизацисенче халӗ те ҫителӗксӗр тӑнине палӑртрӗҫ.

Тӑрӑм ялсоветӗнчи территориллӗ пуҫламӗш парторганизацинче чылай юлташсен парти членӗн кандидатӗнче тӑмалли стаж 4—5 ҫул ытлашшипех иртсе кайнӑ. Вӗсенчен хӑшпӗрисен партвзысканисем те пур. Ҫапла пулин те, парти райкомӗн инструкторӗсем ҫамрӑк коммунистсене политикӑллӑ воспитани парас тӗлӗшпе пуҫламӗш парторганизацине сахал пулӑшнӑ.

Райсовет исполкомӗнчи пуҫламӗш парторганизацин отчетпа суйлав пухӑвӗнче ВКП(б) райкомӗ вырӑнти промышленноҫа тата промартельсене ҫителӗксӗр ертсе пынине палӑртрӗҫ. Ку критика тӗрӗс. Яманчуринӑри, Аслӑ Таябари тата Енелри промартельсем иртнӗ ҫулта хӑйсен производство программисене тултарайман. Кӑҫал та ҫак артельсем хӑйсен ӗҫӗсене тивӗҫлипе туса пымаҫҫӗ-ха.

Партиллӗ пропаганда ыйтӑвне те отчетпа суйлав пухӑвӗсенче питӗ ҫивӗччӗн лартрӗҫ. Парторганизацисенче пропаганда ӗҫӗ чылай лайӑхланнӑ пулин те, ку ӗҫре ҫитменлӗхсем те чылай. Парторганизацисенче «ВКП(б) историйӗн кӗске курсӗн» 4—5-мӗш сыпӑкӗсене вӗренме тин тытӑннӑ коммунистсем те сахал мар. Марксизм-ленинизм теорине вӗренес ӗҫре коммунистсене ҫителӗклӗ пулӑшни ҫук-ха. Хӑшпӗр пуҫламӗш парторганизаци секретарӗсем партиллӗ пропаганда ӗҫне ертсе пыман, вӗсем Устав хушнине коммунистсем мӗнле пурнӑҫланине тӗрӗслесе тӑман. ВКП(б) райкомӗн пропагандӑпа агитаци отделӗ тата парткабинечӗ те парти историне вӗренекен коммунистсене кирлӗ таран пулӑшу парайман.

Отчетпа суйлав пухӑвӗсенче парти организацийӗсем комсомол, профсоюз тата ытти обществӑллӑ организацисене ертсе пырассине лайӑхлатма кирлине хытӑ палӑртрӗҫ.

Отчетпа суйлав пухӑвӗсем 15 пуҫламӗш парторганизацинче пулса иртнӗ пулсан, 15 секретарӗн ӗҫӗсене те вӑтам хак панӑ, унччен секретарь пулса ӗҫленисене 10 ҫынна, ҫӗнӗрен 5 ҫынна партин ертсе пыракан оргӑнӗсене суйланӑ.

Отчетпа суйлав пухӑвӗсем пуҫламӗш парторганизацисем, ҫавӑн пекех тата парти райкомӗ умне те, конкретлӑ задачӑсем кӑларса тӑратрӗҫ. Халӗ кашни парторганизацин тата унӑн руководителӗн отчетпа суйлав пухӑвӗсен решенийӗсене пурнӑҫлассишӗн тӑрӑшса ӗҫлемелле.

С. МАКАРОВ.

ВКП(б) Елчӗк райкомӗн секретарӗ.

Парторганизаци ӳсӗмне тӗрӗс йӗркелессишӗн

ВКП(б) Центральный Комитечӗ 1940 ҫулти июлӗн 10-мӗшӗнче вырӑнти парторганизацисенче партие ҫӗнӗ членсем илес ӗҫри ҫитменлӗхсене пӗтересси ҫинчен йышӑннӑ решенине, ҫавӑн пекех тата ВКП(б) Чӑваш Обкомӗн IV пленумӗ ҫак ыйту тӑрӑх йышӑннӑ постановленине Йӗпреҫ районӗнче ҫителӗксӗр пурнӑҫласа пыраҫҫӗ.

1941 ҫулӑн пӗрремӗш кварталӗнче районра ВКП(б) членне 8 ҫынна, кандидата 3 ҫынна илнӗ. Ҫак шутра колхозниксем пӗр ҫын кӑна, ыттисем пурте служащисем. Ҫак факт вӑл ВКП(б) Йӗпреҫ райкомӗ парти организацин ӳсӗмне тӗрӗс йӗркелесе пырас тӗлӗшпе ҫителӗксӗр ӗҫленине кӑтартса парать. Парторганизаци уйӑхра тата кварталра мӗнле ӳссе пынине кӑтартакан отчетсене ВКП(б) райкомӗ тӗплӗн анализ тумасӑрах ҫирӗплетет, ҫакна пула вӑл парти ретне ҫӗнӗ членсем илес ӗҫри ҫитменлӗхсене пӗтерес тӗлӗшпе хӑйне валли тивӗҫлӗ выводсем туман.

ВКП(б) Цетральный Комитечӗ ҫамрӑк коммунистсене, чи малтан парти членӗн кандидачӗсене политикӑллӑ воспитани парас тӗлӗшпе куллен ӗҫлесе пыма хушать. Анчах партин Йӗпреҫ районӗнчи организацинче ҫак кӑтартӑва ҫине тӑрса пурнӑҫлани ҫук. Партин районри организацинче ВКП(б) членӗн кандидачӗсем 161 ҫын, вӗсенчен 135 ҫынӑн кандидат стажӗсем иртсе кайнӑ. ВКП(б) райкомӗ тата пуҫламӗш парторганизацисем кандидатсене большевикла воспитани парас тӗлӗшпе сахал тӑрӑшаҫҫӗ, вӗсене партиллӗ-политикӑллӑ ӗҫе куллен хутшӑнтарни тӑрӑх практикӑллӑ ӗҫре пиҫӗхтересси ҫителӗксӗр пулса пырать.

Парти кандидачӗсенчен 32 ҫын хӑйсен политикӑллӑ пӗлӳне хӑпартас тӗлӗшпе пачах ӗҫлемеҫҫӗ. ВКП(б) райкомӗ шутланӑ тӑрӑх, парти кандидачӗсенчен кружоксенче 52 ҫын вӗренет. Анчах ҫав кружоксем мӗнле ӗҫлени никама та паллӑ мар. Сӑмахран акӑ, Туҫи-Паразунскӑри кружокра 8—9 уйӑх хушшинче те 4 заняти кӑна пулнӑ. Вӑрманпромхозри пуҫламӗш парторганизацинче Александров тата Ермикеев юлташсем парти членӗнче 1931 ҫултанпа тӑраҫҫӗ пулсан та, хӑйсен политикӑллӑ пӗлӳне хӑпартас тӗлӗшпе нимӗн те тумаҫҫӗ, партиллӗ порученисене пурнӑҫа кӗртмеҫҫӗ, коммунистсен пухӑвӗсене те йӗркеллӗ ҫӳремеҫҫӗ.

Парти членӗн кандидачӗсене воспитани парас ӗҫ ҫителӗклӗ пулман пирки, хӑшпӗр кандидатсем: «кандидатра пӗр ҫулталӑк тӑнӑ хыҫҫӑн кайран ҫӑмӑллӑнах члена кӗме пулать», тесе йӑнӑш шухӑшлаҫҫӗ. Ҫакна парти членӗн кандидачӗсем Русланов, Земсков, Шишнев юлташсем хӑйсен заявленийӗсенче: «парти кандидатӗнче пӗр ҫул тӑтӑм, ҫавӑнпа та мана Устав тӑрӑх члена куҫарма ыйтатӑп», тесе ҫырнинчен те лайӑх курма пулать. Ҫак юлташсем ҫулталӑк хушшинче парти членне кӗме хӑйсем мӗнле хатӗрленсе ҫитни ҫинчен пӗр сӑмах та асӑнмаҫҫӗ.

Хӑйсем панӑ рекомендацисемшӗн ответлӑха туйман коммунистсем те пур, партие илес ӗҫӗн документчӗсене йӗркелес ӗҫре те пысӑк ҫитменлӗхсем сахал мар.

Парти ретне ҫӗнӗрен членсем илес ӗҫри ҫитменлӗхсем вӗсем ҫак пысӑк ӗҫе ВКП(б) райкомӗ куллен ертсе пыман пирки пулаҫҫӗ. Хӑшпӗр пуҫламӗш парторганизацисем (Хурамалти, райсовет исполкомӗнчи организацисем), ВКП(б) райкомӗ хӑй те, ВКП(б) Центральный Комитечӗн иртнӗ ҫулти июлӗн 10-мӗшӗнче йышӑннӑ решенийӗнчен конкретлӑ вывод туман. Уполнаркомзагри, райпотребсоюзри, Абакассинчи, Шӑртанри, Чурашри пуҫламӗш парторганизацисенче ЦК ВКП(б) постановленине коммунистсен пухӑвӗнче сӳтсе-явса парти ретне ҫӗнӗ членсем илес ӗҫри ҫитменлӗхсене пӗтерес тӗлӗшпе нимӗнле конкретлӑ ӗҫсем тума та палӑртман.

Райсовет исполкомӗнчи пуҫламӗш парторганизацинче парти ретне ҫӗнӗ членсем илес ӗҫ ҫине питӗ ҫиелтен пӑхнӑ фактсем пур. Партбюрон пӗр ларӑвӗнче Платонова парти членне илес ыйтӑва пӑхса тухнӑ, ӑна парти ретне илме коммунистсен пухӑвӗнче лартас, тесе йышӑннӑ. Платонов партие илме юрӑхсӑр ҫын пулнӑ, коммунистсен пухӑвӗ ӑна парти членне илме килӗшмен. Ҫакӑн хыҫҫӑн вара, рекомендаци паракансем, ҫав шутра партбюро секретарӗ Кузнецов юлташ та, хӑйсен рекомендацисене каялла илнӗ. Парти райкомӗ ҫакна пӗлнӗ пулин те, ун ҫинчен сӳтсе-явман.

Нумаях пулмасть Йӗпреҫ районӗнче парти ретне ҫӗнӗ членсем илес ӗҫ мӗнле тӑни ҫинчен ВКП(б) Обкомӗн бюровӗнче пӑхса тухрӗҫ. ВКП(б) Обкомӗ партин Йӗпреҫ райкомне парти ретне ҫӗнӗ членсем илнӗ чухне ВКП(б) Уставне ҫирӗппӗн пӑхӑнса ӗҫлеме хушса хӑварчӗ.

А. МОЛОСТВОВ.

Комсомолри пропагандӑпа агитаци ӗҫне вӑйлатассишӗн

Майӑн 10—11-мӗшсенче ВЛКСМ райкомӗсем ҫумӗнчи агитаципе пропаганда енӗпе ӗҫлекен комиссисен председателӗсен республикӑри канашлӑвӗ пулса иртрӗ. Канашлу комсомолри пропаганда ӗҫне организацилесси ҫинчен ЦК ВЛКСМ йышӑннӑ постановленине мӗнле пурнӑҫласа пыни ҫинчен ВЛКСМ Обком секретарӗн П. Михайлов юлташӑн докладне итлесе сӳтсе-яврӗ. Пренире 14 ҫын тухса каларӗҫ.

Докладчик та, пренире тухса каланӑ юлташсем те юлашки икӗ ҫул хушшинче комсомолри пропаганда ӗҫӗнче чылай ҫитӗнӳсем тунине палӑртрӗҫ. Ҫамрӑксем валли теориллӗ ыйтусем тӑрӑх лекцисем, докладсем, консультацисем, юлташла калаҫусем иртересси кунран-кун сарӑлса пырать. Унпа пӗрлех пичет урлӑ пропаганда тӑвасси те нумай лайӑхланчӗ. «ВКП(б) историйӗн кӗске курсӗ» комсомол активӗн чи юратнӑ кӗнеки пулса тӑчӗ. 2.500 комсомолец ӑна пӗтӗмӗшпех вӗренсе тухнӑ, марксизм-ленинизм классикӗсен уйрӑм произведенийӗсене, халӑхсен историне, политэкономине, философине тата ытти наукӑсене вӗренме тытӑннӑ.

Ҫав вӑхӑтрах пропаганда ӗҫӗнче ҫитменлӗхсем те нумай-ха. «ВКП(б) историйӗн кӗске курсне» вӗренесси ытла та вӑрахӑн пырать. Комсомолри хӑшпӗр активистсем пачах вӗренмеҫҫӗ, чи ҫӑмӑл ыйтусем ҫинчех такӑнаҫҫӗ. Сӑмахран, ВЛКСМ Советски райкомӗн секретарӗ Кузьмин юлташ «Освобождение труда» группӑна кам тата хӑҫан организациленине те пӗлмест. Тӑвай районӗнче ӗҫлекен пӗр учительница карттӑ пӑхнӑ чухне Англине — Канадӑра, Францине—Африкӑра шыранӑ. Ҫав районрах хӑшпӗр комсомолец-учительсем Совет Союзӗнче миҫе союзлӑ республика пӗрлешсе тӑни ҫинчен те тӗрӗс каласа парайман.

Комсомолецсене вӗренӳ ӗҫӗнче пулӑшассине пур ҫӗрте те кирлӗ пек йӗркелемен-ха. Лекцисем, консультацисем, юлташла калаҫусем сахал пулаҫҫӗ. Улатӑр, Ҫӗмӗрле, Красноармейски ВЛКСМ райкомӗсем пӗр тӳлевлӗ лекци те иртермен. Ҫӗмӗрле райкомӗ ҫумӗнчи комисси председателӗ Д. Гуськов юлташ каланине ӗненес пулсан, вӗсен «лекторсем ҫук». Ҫав вӑхӑтрах Шӑхасан, Вӑрнар, Комсомольски тата Элӗк райкомӗсем вуншар лекци иртереҫҫӗ. Вӗсен лекторсем пур. Ӗненмелле мар Гуськов юлташ каланине!

Ҫамрӑксенчен чылайӗшӗ кружоксенче вӗренеҫҫӗ. Парти историне вӗренмелли кружоксем 220, политграмотӑна вӗренмеллисем—160 шутланаҫҫӗ. Вӗсем мӗнле ӗҫлени ҫинчен канашлура никам та йӗркеллӗ каласа параймарӗ, мӗншӗн тесен ку таринччен вӗсемпе сахал интересленнӗ, вӗсене ертсе пыман.

Хуҫалӑхра ӗҫлекен кадрсен чылаях пысӑк пайӗ—комсомолецсем. Колхоз председателӗсемпе бригадирӗсен хисепӗнчех вӗсем 700 ҫынна яхӑн. Ҫавӑнпа та комсомолецсене экономикӑллӑ образовани парасси—пысӑк ыйту пулса тӑрать. Ку тӗлӗшпе Вӑрнар тата Комсомольски райкомӗсем кӑна малтанхи утӑмсене тунӑ. Пӗтӗм республикипе илсен, ку ӗҫ питӗ кая юлнӑ.

Ҫавӑн пекех ҫарӗҫ пропагандине те татӑклӑнах вӑйлатма кирлӗ. Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс Ҫар Флочӗн пурнӑҫӗ, вӗсен боевой техники, вӗсен стратегийӗпе тактики тата пирӗн ҫӗршыври аслӑ полководецсем ертсе пынӑ вӑрҫӑ похочӗсен историйӗ ҫамрӑксене пит те интереслентереҫҫӗ. Вӗсен ыйтӑвӗсене пурнӑҫа кӗртмеллех.

Пренире тухса каланӑ юлташсем уйрӑмах ВЛКСМ обкомӗ пропаганда енӗпе райкомсене ҫителӗксӗр ертсе пынине, нумай чухне сводкӑсем кӑна ыйтнине, ӗҫлӗ кӑтартусем паманнине паллӑ турӗҫ. Унпа пӗрлех «Ҫамрӑк большевик» хаҫатӑн редакцине пропагандӑпа агитаци ыйтӑвӗсене ҫутатас ӗҫе татӑклӑнах лайӑхлатма сӗнчӗҫ.

Канашлу вӗҫӗнче ВКП(б) Чӑваш Обкомӗн секретарӗ Ахазов юлташ сӑмах тухса каларӗ.

П. Михайлов юлташӑн доклачӗ тӑрӑх йышӑннӑ решенире канашлу ВЛКСМ райкомӗсем ҫумӗнчи агитаципе пропаганда комиссийӗсен ӗҫне тӗпренех лайӑхлатма, халиччен пулнӑ ҫитменлӗхсене кӗске вӑхӑтрах пӗтерме хушса хӑварчӗ.

Парторганизацин секретарӗ хирте

ШАХАСАН. Отчетпа суйлав пухӑвӗнче Шуркассинчи пуҫламӗш парторганизаци секретарӗн ӗҫӗсене коммунистсем хытӑ критиклерӗҫ. Пуҫламӗш организаци секретарӗ пулнӑ С. Егоров юлташ колхозсене конкретлӑ ертсе пыманни ҫинчен каларӗҫ. Ҫак кӑтартусене парторганизацин ҫӗнӗ секретарӗ Александров юлташ тӗплӗн шута илнӗ, вӑл хӑй ӗҫне пачах ҫӗнӗлле туса пыма тытӑнчӗ.

Хирте халь ҫураки ӗҫӗсем пыраҫҫӗ. Парторганизацин секретарӗ Александров юлташ ака мӗнле пынине кабинетра ларса мар, уйра, колхозниксем патӗнче пулса, тӗрӗслесе пырать, ӗҫри ҫитменлӗхсене тӳрлетме пулӑшать. Ялсовет территоринче пӗтӗмпе 5 колхоз. Вӑл кашни кунах кашни колхозрах пӗрер хут пулать. Уйрӑмӑнах вӑл колхозниксем агротехника правилисене мӗнле пурнӑҫланипе, звеносем мӗнле ӗҫленипе интересленет. Акӑ, майӑн 7-мӗшне илер. Александров юлташ «Борец», «Большевик» тата Ворошилов ячӗпе тӑракан колхозсенче пулнӑ. Ҫав вӑхӑтрах Сталин ячӗпе тӑракан колхозра колхозниксем звено тӑрӑх ӗҫлес йӗркене пӑсса сухаланине пӗлнӗ. Ку йӑнӑша вӑл кунах вырӑна кайса тӳрлетнӗ. Хӑй курнӑ ҫитменлӗхсемпе паха опытсем ҫинчен колхоз председателӗсемпе бригадирсене, звеноводсене анчах мар, акара ӗҫлекен ытти колхозниксемпе колхозницӑсене те тӗплӗн каласа ӑнлантарать.

Ҫапла ӗҫлет Шуркассинчи территориллӗ пуҫламӗш парторганизацин халь кӑна суйласа хӑварнӑ секретарӗ Александров юлташ.

— Парти пирӗн умма пысӑк задача лартнине эпӗ пӗтӗм ответлӑхпа туятӑп. Ҫуракине пысӑк пахалӑхпа тата кӗске срокра иртересси парторганизаци мӗнле ертсе пынинчен килет. Ӑна кабинетра ларса тума ҫук. Манӑн кашни кунах пур колхозсенче те пулса, ӗҫ мӗнле пынипе паллашмасӑр чӗре лӑпланмасть, — тет Александров юлташ.

В. НИКАНОРОВ.

Стена хаҫачӗ ҫураки вӑхӑтӗнче

Большевикла ҫураки пуҫланчӗ. Колхозлӑ уйхирте хӗрӳллӗ ӗҫ пырать. Кашни колхоз, кашни бригада ҫуракине кӗске вӑхӑтрах пысӑк пахалӑхпа иртерессишӗн кӗрешет. Вӗсем ку тӗлӗшпе пӗр-пӗрин хушшинче социализмлӑ ӑмӑртӑва сарса пыраҫҫӗ. Ку ӗҫре вӗсене колхозри, бригадӑсенчи стена хаҫачӗсем пысӑк пулӑшу параҫҫӗ.

Хӑйсен умӗнче тӑракан задачӑсене тӗрӗс ӑнланса илнӗ стена хаҫачӗсем ҫуракин малтанхи кунӗсенчех хӑйсен ӗҫне уя, бригадӑсене, звеносене илсе тухрӗҫ. Виҫпӳртри «Хунав» колхозра (Комсомольски р.) кашни бригадӑрах стена хаҫачӗсем тухса тӑраҫҫӗ. Вӑл хаҫатсенче бригадӑсен ҫуракинчи ӗҫӗсем ҫинчен тӗплӗн ҫутатса параҫҫӗ. Г. Кузнецов, С. Ильин, И. Александров плугарьсем тата сӳре сӳрекен И. Жуков ака ӗҫӗн малтанхи кунӗсенчех хӑйсен кулленхи нормисене ытлашшипех тултарса ӗҫлеме тытӑннӑ. Вӗсем ҫинчен стена хаҫатӗнче ҫырнӑ, ытти колхозниксене вӗсем пек ӗҫлеме чӗннӗ. Ҫав вӑхӑтрах А. Иванов колхозник майӑн 3-мӗшӗнче ӗҫе кая юлса тухнӑ пулнӑ. Ун пирки те хаҫатра ҫийӗнчех ҫырнӑ. Ҫапла вара стена хаҫачӗсем ҫуракине пысӑк пахалӑхпа иртерес ҫӗрте бригадӑсене куллен пулӑшса пыраҫҫӗ.

«Чӑваш Коммуни» колхозра та (Калинински р.) стена хаҫачӗсем йӗркеллӗ тухса тӑраҫҫӗ. Вӑл колхоз Малти Кӑкшӑмри «Красный кавалерист» колхозпа ӑмӑртса ӗҫлет. Бригадӑсем те пӗр-пӗринпе ӑмӑртӑва тухнӑ. Илнӗ обязательствӑсене пурнӑҫа мӗнле кӗртсе пыни ҫинчен бригадӑсенчи стена хаҫачӗсен кашни номерӗнчех тӗплӗн ҫутатаҫҫӗ.

Ҫакӑн пек лайӑх ӗҫлекен стена хаҫачӗсем республикӑра ҫӗршерӗн шутланаҫҫӗ, вӗсен паха опычӗсене татах та илсе кӑтартма пулать.

Стена хаҫачӗсем ҫуракине хатӗрленес ӗҫре колхозсене пысӑк пулӑшу пачӗҫ пулсан, халь ӗнтӗ вӗсен тӗп задачи — ҫуракине кӗске срокра тата пур ӗҫе те пысӑк пахалӑхпа иртерес ҫӗрте организаторсем пулса, колхозниксен пуҫарӑвне, социализмлӑ ӑмӑртӑва пур майсемпе те сарса пырасси пулать. Анчах, апла пулсан та, хӑшпӗр ҫӗрте, стена хаҫачӗн пысӑк вӑйне хакламан ҫӗрте, стена хаҫачӗсем йӗркеллӗ тухмаҫҫӗ. Иванов корреспондент ҫырса пӗлтернӗ тӑрӑх, Ҫӗрпӳ районӗнче «Боец» колхозра иртнӗ ҫулти ноябрь уйӑхӗнчен вара стена хаҫачӗ пӗр номер та тухман. Колхоз правленийӗ те, комсомол пуҫламӗш организацийӗ те хаҫат ӗҫӗпе пачах интересленмеҫҫӗ. Паллах, вӑхӑтра тухман хаҫат колхоза пулӑшма пултараймасть.

Ака ӗҫӗн пахалӑхӗ бригадӑсенче, звеносенче культурӑпа массӑллӑ ӗҫсене организацилеме пӗлнинчен те нумай килет. Ку ӗҫре стена хаҫачӗсем пысӑк вырӑн йышӑнса тӑраҫҫӗ. Стена хаҫачӗсенче ӗҫлекенсен йышӗ пысӑк. Вӗсенчен чылайӗшӗсем колхозсенче агитаторсем пулса ӗҫлеҫҫӗ.

ЦК ВКП(б) тата СССР Совнаркомӗ колхозниксене ӗҫшӗн хушса тӳлесси ҫинчен кӑларнӑ постановлени колхозниксен ӗҫри хастарлӑхне калама ҫук пысӑккӑн ӳстерчӗ, вӗсене вӑйлӑ тырпулшӑн кӗрешме хӗҫпӑшаллантарчӗ. Стена хаҫачӗсем ҫав постановлени ҫинчен колхозниксене куллен тата тӗплӗн каласа памалла, вырӑнти конкретлӑ примерсене илсе кӑтартса, колхозниксен сарлака массисене ҫуракине лайӑх иртерес ӗҫе мобилизацилемелле. Вӑйлӑ тырпул туса илни колхоз тупӑшне, колхознике тивекен тупӑша ӳстерет. Хӑш бригада лайӑх ӗҫлет, ытларах тырпул пухса кӗрет, ҫав бригадӑри колхозниксем ытларах тупӑш илеҫҫӗ. Ҫаксем ҫинчен стена хаҫачӗсен колхозниксене кулленех каласа парса, астутарса тӑмалла.

Стена хаҫачӗсем умӗнче тӑракан тепӗр пысӑк задача —вӑл ӗҫӗн пахалӑхӗшӗн кӗрешесси пулса тӑрать. Стена хаҫачӗн агротехникӑллӑ правилӑсене пӑснӑ кашни пӗчӗк фактах вӑхӑтра туртса кӑлармалла, ӑна ҫийӗнчех тӳрлетме пулӑшмалла. Уйрӑм бригада юлса пырать е тата ӗҫе пахалӑхсӑр тӑвать пулсан, унӑн сӑлтавне тӗплӗн пӗлсе, ыйтӑва правлени умне вӑхӑтра лартмалла, ҫав ҫитменлӗхе хӑвӑрт пӗтерме пулӑшмалла.

Стахановецсен паха опычӗсем тӑрӑх кашни колхознике тӳрӗ кӑмӑллӑ ӗҫлеме, кашни ӗҫех пысӑк пахалӑхпа тума вӗрентсе пымалла. Колхозсенчи стена хаҫачӗсем бригадӑсенчи стена хаҫачӗсенче тухакан лайӑх материалсене колхозри пӗтӗм бригадӑсене хӑвӑрт ҫитерме тӑрӑшмалла. Бригадӑн, уйрӑм стахановецӑн ӗҫне пӗтӗмӗшле илсе мар, ҫавӑн чухлӗ тултарнӑ тесе калакан цифрӑсемпе ҫеҫ мар, унӑн ӗҫӗнчи ҫӗнӗ пуҫарусене, ӗҫӗн ҫӗнӗ меслечӗсене кӑтартса ҫырмалла. Ҫавӑн пек туни ытти колхозниксене малта пыракансем пек ӗҫлеме вӗрентет.

Партипе комсомол организацийӗсен колхозри, бригадӑри стена хаҫачӗсен ӗҫӗпе ытларах интересленмелле, вӗсене ӗҫре куллен пулӑшса ертсе пымалла. Кашни стена хаҫачӗ вӑйлӑ тырпулшӑн пыракан социализмлӑ ӑмӑрту организаторӗ пулса тӑмалла.

М. М-в.

Завод прорывран тухать

Етӗрнери эрех завочӗ пирӗн республикӑри пысӑк предприятисенчен пӗри шутланать.

Паллах, заводӑн хӑйӗн пӗтӗм ӗҫне йӗркеллӗн туса пыма укҫа-тенкӗ ҫителӗклӗ пулнӑ. Анчах завод руководствинче ларнӑ тимсӗр ҫынсем 1941 ҫулта предприятин ӗҫне япӑхтарса янӑ, завод прорыва кӗрсе ӳкнӗ пулнӑ.

Заводпа юнашарах Сӑрӑ шывӗ юхса выртать. Апла пулин те кунти руководительсем «шыв ҫулӗ ҫук» тесе, хатӗрленӗ чӗртавара вӑхӑтра кӳрсе килеймен. Ҫунтармалли вут-шанкӑна ҫийӗнчех турттарса кӑларайман пирки завод уйӑх ҫурӑ ӗҫлемесӗр тӑнӑ. Кӗркунне Сӑрӑ шывӗ ҫинче 186 кубометр йывӑҫ (11 пин тенкӗлӗх) пӑрпа шӑнса ларнӑ. Ҫак йывӑҫа пӑртан кӑларма хакла ларнӑ, вӑл продукцин хӑйне ларакан хакне хӑпартса янӑ. Завод 600 пин тенкӗлӗх тупӑш илес вырӑнне, пӗр миллион та 229 пин тенкӗлӗх убыток тӳснӗ.

Убыток мӗн патне илсе пынӑ-ха? Заводӑн хӑйӗн укҫи 3,1 миллион тенкӗ, анчах вӑл шутран оборотра мӗнпурӗ те 227 пин тенкӗ кӑна юлнӑ. Ҫапла вара хӑйӗн укҫине хӑех пӗтӗмпех тенӗ пек «ҫисе янӑ». Ҫак пысӑк убыток вӑл хуҫасӑрлӑх тата тирпейсӗрлӗх пирки пулнӑ. Производство сметин пур статьисем тӑрӑх та укҫа-тенкӗ ытлашши расходланнӑ. Кунти руководительсем халӑх укҫине пачах хӗрхенмен темелле. Государство укҫи-тенкине перекетлӗн тыткаламан пирки продукцин хӑйне ларакан хакӗ 36 процент ытла хӑпарса кайнӑ.

Ҫак ҫухатусен виҫӗ пайӗнчен пӗр пайӗ — чӗртавар ҫине тивет. Ку вӑл пӗтӗмпех хуҫасӑрлӑхран тата ӗҫре ҫаврӑнӑҫулӑх ҫуккинчен килнӗ. Сӑмахран, чӗртавар турттаракан суднӑсене вӑхӑтра пушатайман пирки, завод дирекцийӗ госпароходствӑна 200 пин тенкӗ штраф тӳленӗ. Чӗртавара транспорт организацисен складӗнче сыхласа усранӑшӑн укҫа-тенкӗ нумай тӳленӗ, ҫавна пула кӑна продукцин хӑйне ларакан хакне 14—15 процент хӑпартнӑ. Чӗртавар тӑратакан организацисемпе хуҫалӑхлӑ договорсем тусан, ҫак ҫухатусене пачах пӗтерме пулать.

Чӗртавара турттарас тӗлӗшпе ҫирӗп план ҫук: чӗртаварӑн хӑшпӗр пайне Улатӑртан Ҫӗмӗрле чугунҫул станцине тиесе яраҫҫӗ, Ҫӗмӗрлерен вара шыв ҫулӗ тӑрӑх Етӗрнене ӑсатаҫҫӗ. Пуриншӗн те паллӑ, Сӑрӑ шывӗ Улатӑрпа Етӗрнене ҫыхӑнтарса тӑрать. Ҫапла вара грузсене Улатӑртан Етӗрнене ҫити шыв тӑрӑх турттарса килме май пур, анчах ӑна тумаҫҫӗ, укҫа-тенкӗ ытлашши тӑккалаҫҫӗ.

Вут-шанкӑ ытлашши ҫунтарнӑ, ку тӗлӗшпе вӗсем калама ҫук пысӑк расходсем тунӑ. Вӑл топливӑна учетсӑр, типӗтмесӗр, чӗрӗллех ҫунтарнӑ пирки пулнӑ. Унсӑр пуҫне вут-шанкӑ хатӗрлени тата турттарни хакла ларнӑ. Шывҫул транспорчӗпе — Сӑрӑ юханшывӗпе усӑ курман. Цехсемпе завод ӑшӗнчи расходсем те пысӑк. Планпа пӑхнинчен 604 пин тенкӗ ытла расходланӑ, вӑл шутран простойсемшӗн 86 пин тенкӗ тӳленӗ, учет хыҫҫӑн складсенче 37 пин тенкӗлӗх пурлӑх ҫитменни палӑрнӑ. Ӗҫукҫи фондне 479 пин тенкӗ ытлашши расходланӑ. Завод руководстви предприяти валли яланлӑх кадрсем хатӗрлес тӗлӗшпе пачах ӗҫлемен темелле.

Ҫавӑнпа та ӗнтӗ завод иртнӗ хуҫалӑх ҫулне питӗ начар показательсемпе вӗҫлерӗ. Унӑн оборотри хӑйӗн укҫи-тенки 624 пин тенкӗ ҫитмен. Финанс дисциплинине пӑсса предприяти хӑйӗн поставщикӗсене 832 пин тенкӗ тӳлемен, уншӑн заводӑн процентсем памалла пулнӑ, ҫавна пула каллех 37 пин тенке ҫити ытлашши расходсем тухнӑ.

Завод руководствине кӑҫал улӑштарнӑ, тимсӗр, хуҫалӑха ҫирӗп алӑра тытса пыма пӗлмен ҫынсене ӗҫрен хӑтарнӑ. Халӗ, заводӑн пӗрремӗш кварталти балансне тишкерсе тухнӑ май, ҫакна калама юрать: завод коллективӗ тата унӑн ҫӗнӗ руководстви иртнӗ ҫулти уроксене шута илнӗ темелле. Коллективра производствӑллӑ ҫӗкленӳ вӑйланса пыни уҫҫӑнах курӑнса тӑрать. Кӑҫалхи пӗрремӗш кварталти плана 138,4 процент тултарнӑ. Оборудованисемпе усӑ курасси те чылай лайӑхланнӑ, 192 пин тенкӗлӗх тупӑш илнӗ.

Ӗҫ вӑйне тӗрӗс вырнаҫтарса тухнӑ, ӗҫ тухӑҫлӑхӗ ӳснӗ. Ҫавна май ӗҫукҫи фондне 52 пин тенкӗ перекетленӗ. Заводӑн шалти ресурсӗсемпе усӑ курассине йӗркеленӗ, дебиторла парӑмсем сахалланнӑ, туса пӗтермен производство 22 процента ҫити чакнӑ. Пӗр сӑмахпа каласан, заводӑн финанс хуҫалӑхӗ ҫирӗпленсе пырать.

Анчах малтанхи ҫитӗнӳсемпе лӑпланса ларма юрамасть. Предприяти ӗҫӗнче ҫитменлӗхсем нумай-ха. Пуринчен малтан учетпа отчет ӗҫӗнче большевикла йӗркелӗх туса хурас пулать. Малашне оперативлӑ тата бухгалтери отчечӗсем хушшинче нимӗнле уйрӑмлӑх та пулмалла мар. Халӗ ҫав уйрӑмлӑх пур-ха. Вӗсен даннӑйӗсем пӗр-пӗринпе килӗшсе тӑмалла. Дебиторла парӑмсене пӗтерес тӗлӗшпе татах та хастарлӑнрах кӗрешмелле, хозрасчета ҫирӗплетмелле, материалсене, чӗртавара, ытти пурлӑхсене тирпейлӗн тыткаламалла. Призводствӑллӑ плана, штурмсем тумасӑр, кунран кун тултарса, яланах пӗр тикӗс ӗҫлесе пымалла.

Сталин юлташ пире ҫапла вӗрентет: «Темӗн чухлӗ резолюцисем ҫырӑр, кирек мӗнле сӑмахсемпе тупа тӑвӑр, анчах заводсен, фабрикӑсен, шахтӑсен техникине, экономикине, финансне алла ҫавӑрса илмесен, — усси пулмасть...» Ҫакна хозяйственниксен пӗр самантлӑха та манма юрамасть. Унсӑрӑн предприяти ӗҫне пӗлсе тата тӗрӗс ертсе пыма май ҫук.

А. ВЕЧТОМОВ.

Госбанк конторин планово-экономически отдел начальникӗ.

Ҫулйӗр строительствин планне кашни кун тултарса пымалла

Пирӗн республика ҫулйӗр строительствипе пӗрмаях малта пыракан республика пулнӑ. Анчах кӑҫалхипе виҫҫӗмӗш ҫул ӗнтӗ ҫулйӗр строительстви планне тултараймастпӑр. Иртнӗ ҫулти плана мӗнпурӗ те 87 процент кӑна тултарнӑ.

Кӑҫалхи сезона хатӗрленесси те питӗ вӑраххӑн пулса пырать. Ҫулйӗр строительстви валли материалсем хатӗрлемелли чи лайӑх вӑхӑт вӑл — хӗллехи кунсем. Анчах ҫак вӑхӑтпа усӑ кураймарӑмӑр. Хӗл каҫа трактсем ҫине чулсем турттарса кӑлармалли плана 42 процент, гравий хатӗрлес плана 17 процент, хӑйӑр турттарас тӗлӗшпе плана 23 процент, вӑрман хатӗрлес тӗлӗшпе — 46 процент кӑна тултарнӑ. Строительство сезонне пирӗн республика ҫакӑн пек начар показательсемпе нихӑҫан та кӗтсе илмен.

Мӗншӗн-ха пирӗн республика ҫулйӗр строительствин планне тултараймасть? Пирӗн ҫулсем лайӑх-и тен? Ҫук, пирӗн республика ҫулӗсем начар. Лайӑх ҫулсем ҫукпа пӗрех. Республика ҫулӗсем пирвайхи ҫӑмӑрччен кӑна лайӑх, ҫӑмӑр ҫуса кайсан, е ҫуркуннепе кӗркунне уйӑхӗ-уйӑхӗпе ҫӳреме юрӑхсӑра тухаҫҫӗ. Лайӑх, чулпа витсе тунӑ ҫулсем ҫук пирки пирӗн республика миллион-миллионӗпе убыток тӳсет. Сӑмахран, Етӗрнери икӗ завод кӑтартса панӑ тӑрӑх, вӗсем ҫул ҫук пирки ҫулталӑк хушшинче пӗр миллион тенкӗ ытла убыток тӳсеҫҫӗ, мӗншӗн тесен, Етӗрнепе Ҫӗмӗрле хушшинчи ҫула чулпа сарса хытарман, йӗпе-сапа ҫанталӑкра ун тӑрӑх ҫӳреме питех те хӗн.

Шӑмӑршӑпа Патӑръел, Елчӗкпе Сиккасси, Сӗнтӗрпе Етӗрне хушшинче тата ытти ҫӗрте чулпа хытарнӑ ҫулсем ҫук пирки пирӗн республика мӗн чухлӗ тӑкак тӳсет пулӗ? Ҫулсӑрлӑха хӑвӑртрах пӗтерес пулать. Паллах, пӗр ҫулталӑк хушшинче пур ҫӗрте те чул сарса хытарнӑ ҫулсем туса ҫитерейместпӗр. Пуринчен малтан республикӑн хуҫалӑхлӑ-экономикӑллӑ пурнӑҫӗнче пысӑк вырӑн йышӑнса тӑракан ҫулсене туса ҫитермелле. Ун пек ҫулсенчен чи паллисем — Етӗрне—Ҫӗмӗрле, Патӑръел — Шӑмӑршӑ, Елчӗк — Сиккасси — Канаш, Шупашкар — Сӗнтӗр — Етӗрне ҫулӗсем пулса тӑраҫҫӗ.

Етӗрне—Ҫӗмӗрле ҫулне иртнӗ ҫултах тума тытӑннӑччӗ, анчах туса ҫитереймен. 16 километр тӑршшӗ чул сарса хытарса тухас вырӑнне 4,6 километр кӑна тунӑ, плана 30 процент ҫеҫ тултарнӑ.

Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Чӑваш Обкомӗ йышӑннӑ тӑрӑх, кӑҫалхи ҫул Етӗрнепе Ҫӗмӗрле хушшинчи ҫула туса ҫитермелле. Ҫу каҫа ҫӗр ӗҫне 235 пин кубометр тумалла, 45 пин кубометр чул тата 49 пин кубометр хӑйӑр хатӗрлесе турттарса кӑлармалла, 45 километр тӑршшӗ ҫула чул сарса хытарса тухмалла.

Паллах, ҫакӑн пек пысӑк ӗҫе Етӗрне—Ҫӗмӗрле ҫулӗ ҫывӑхӗнчи районсен вӑйӗпе кӑна туса пыма май ҫук. Ӑна тума ытти районсене те хутшӑнтармалла. Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Чӑваш Обкомӗ йышӑннӑ тӑрӑх, ҫак ӗҫе республикӑри 13 район хутшӑнмалла. Етӗрне—Ҫӗмӗрле ҫулне тума ҫирӗплетнӗ районсем ӗҫе хастарлӑн тытӑнсан, Фергана каналне тӑвакансен меслечӗпе ӗҫлесе пырсан кӑна, ҫак ҫула ӑнӑҫлӑн туса пыма пултаратпӑр.

Хальхи вӑхӑтра пур колхозсенче те ҫулйӗр строительстви енӗпе ӗҫлекен бригадӑсене организацилемелле. Кашни колхозпа ялсоветӑн график пур. Строительство валли чул, хӑйӑр, вӑрман нумай кирлӗ пулать. Вӗсене хатӗрлеме халех тытӑнас пулать. Ҫул ҫинчи ҫӗр ӗҫӗсем те пысӑк хӑвӑртлӑхсемпе ӳссе пымалла. Ҫураки вӗҫленсен, лашасене чул, хӑйӑр тата вӑрман турттарас ӗҫе кӳлмелле.

Кӑҫалхи ҫул ҫулйӗр строительствипе пирӗн республика хӑйӗн ҫухатнӑ малти ретри вырӑнне тепӗр хут йышӑнма тивӗҫ. Ҫине тӑрса ӗҫлесен, ӗҫ графикне кашни кун, кашни район, кашни колхозпа ялсовет тӑрӑх тултарса пырсан, хамӑр умра тӑракан задачӑсене пурнӑҫа ӑнӑҫлӑн кӗртсе пыма пултаратпӑр.

П. РУНГШ.

Чӑваш АССР Совнаркомӗ ҫумӗнчи Ҫулйӗр Управленин главнӑй инженерӗ.

Выставка валли

Иртнӗ ҫулсенчи пекех, кӑҫал та Пӗтӗм Союзри ялхуҫалӑх выставкинче пирӗн республикӑран выльӑх-чӗрлӗхсем пулаҫҫӗ. Выставкӑна тӑратмалли ҫав выльӑхсене халӗ Мускава ӑсатма пуҫланӑ.

Ҫапла, нумай пулмасть, ялхуҫалӑх выставкине зоотехникӑллӑ опытлӑ станцинчи «Песня» ятлӑ ӗнене ӑсатнӑ. Ку ӗне ялхуҫалӑх выставкинче пӗлтӗр те, виҫӗмҫул та пулнӑ.

Ку опытлӑ станцирен ҫак уйӑхра выставкӑна 3 сысна, «Луна», «Жнея» ятлӑ ӗнесене тата «Лунный» ятлӑ вӑкӑра ӑсатаҫҫӗ. Кусем выставкӑра кӑҫал пӗрремӗш хут пулаҫҫӗ.

И. Е.

ЕВРОПĂРИ, АФРИКĂРИ ТАТА АЗИРИ ВĂРÇĂ

(Вăрçă ĕçĕсен дневникĕ)

Англипе Германи хушшинчи фронтра авиаци активлăхĕ палăрать. Ыран майăн 13-мĕш тенĕ чух çĕрле, тенĕ Германи командованийĕн сводкинче, Германи самолечĕсем Кăнтăр тата Кăнтăр-Хĕвелтухăç Англири портлă хуласем çине бомбăсем пырса пăрахнă. Германи хĕçпăшаллă вăйĕсен тинĕс çинчи ĕçĕсем пулса пынă. Сводкăра Англич пысăк мар çар карапне тата пĕр пароходне путарни çинчен, çавăн пекех тата Англин икĕ суднине сиен кÿни çинчен пĕлтернĕ.

Çав каçах, тесе пĕлтерет Рейтер агентстви, Англи бомбардировщикĕсем Рейн облаçĕнчи объектсем çине татах тепĕр хут пырса тапăннă. Самолетсем пуринчен ытларах Маннгеймăн промышленноçлă районне атакăланă. Çавăн пекех Кельнри тата Кобленцри объектсем çине те бомбăсем пăрахнă. Бомбардировщиксен ытти отрячĕсем Остендепе Дюнкеркри доксем çине пырса тапăннă. Çыранри оборона самолечĕсем Франциири Сен-Назер портĕнчи доксене атакăланă.

* * *

Çурçĕр Африкăра вăрçă ĕçĕсем халиччен пекех Тобрук секторĕнче тата Соллум патĕнче сарăлса пыраççĕ. Германи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, Германи орудийĕсем Тобрук çывăхĕнче Англи батарейине пĕтерсе тăкнă. Англи танкĕсен пысăк мар атакисене сирсе янă. Англи командованийĕн сводкинче çапла каланă: Тобрук районĕнче Англин механизированнăй патрулĕсем противникăн пысăк отрячĕ çине кĕтмен çĕртен пырса тапăннă, ăна çухатусем кÿнĕ. Соллум районĕнче разведкăллă çаçсен активлă ĕçĕсем палăраççĕ.

Вăтаçĕр тинĕсĕн бассейнĕнче çапăçакан енсен авиацийĕсем чылаях активлăн кĕрешнĕ. Германи сводкинче каланă тăрăх, Германи самолечĕсем Мальта утравĕ çине пырса тапăннă. Лука аэропорчĕпе Ла-Валлетта порчĕ çине бомбăсем пăрахнă. Германи бомбардировщикĕсем Англин Суда заливĕнче тата Крит утравĕ патĕнчен кăнтăр енче пухăнса тăнă суднисем çине бомбăсем пырса пăрахнă. Темиçе парохода сиен кÿнĕ. Çавăн пекех англичансен Тобрук çывăхĕнчи снабжени базисем çине те бомбăсем пăрахнă. Англи авиацийĕ, тенĕ Англи сводкинче, Бенгази гаванĕ çине, Бенинăпа Беркери аэродромсем çине пырса тапăннă. Çавăн пекех Эль-Газаляри аэродром çине те бомбăсем пăрахнă. Дернăри аэродром çине пырса тапăннă вăхăтра унта противник самолечĕсем пулнă. Дерна патĕнче противник автотранспорчĕн колонни çине бомбăсем пырса пăрахнă тата пулеметсенчен пенĕ. Тобрукпа Дерна хушшинче противникăн мотомеханизированнăй вăйĕсене чылаях пысăк сиен кÿнĕ.

Хĕвелтухăç Африкăра, Абиссинире, Амба-Алага патнелле çурçĕр енчен наступлени туса пыракан индеецсен чаçĕсем, Англи командованийĕн сводкинче каланă тăрăх, çĕнĕ пункт туртса илнĕ, Кăнтăр Африка войскисем Май-Чио пунктне пырса çитнĕ, хальхи вăхăтра Амба-Алага патнелле кăнтăр енчен наступлени туса пыраççĕ. Амба-Алага çинелле кăнтăрпа çурçĕр енчен наступлени туса пыракан англичансен чаçĕсем хушшинче 30 километртан та сахалрах хушă юлнă. Кăнтăр Абиссинире Англи войскисем Уардара таврашĕнче наступлени туса пыраççĕ, хальхи вăхăтра унта итальянецсен юлашки позицине туртса илнĕ.

Итали сводкинче каланă тăрăх, Италин Абиссинире çапăçакан чаçĕсем темиçе районра противнике хирĕç кĕрешеççĕ. Швейцарири «Журналь де Женев» хаçатăн Римри корреспонденчĕ Абиссинири фронт пирки çапла çырать: Итали çарне темиçе группа çине уйăрнă. Тÿрех Герцог Аостăна пăхăнса тăракан пĕрремĕш группа Амба-Алага секторĕнче çапăçать, унта халĕ хаяр çапăçусем сарăлса пыраççĕ. Иккĕмĕш группа—Тана кÿлли таврашĕнче, Гондар районĕнче. Ытларах пысăк, ытларах компактлă виççĕмĕш группа Галлăпа Сидамо районĕнче. Англичансем çак юлашки группăпа тĕл пулманха. Корреспондент çапла пĕлтерет: вăл илнĕ сведенисем тăрăх, Абиссинире итальянецсен противнике хирĕç кĕрешмелли пĕчĕкрех пунктсем татах темиçе пункт пур.

* * *

Англин Çывăхри Хĕвелтухăçĕнчи сывлăш вăйĕсен командованийĕ кăларнă коммюникере каланă тăрăх, **Иракри** лару-тăру стабилизациленнĕ. Англи авиацийĕ Иракăн каялла чакакан чаçĕсене атакăлать. Ирак командованийĕн сводкинче, Гавас-ОФИ агентстви панă сводкăра каланă тăрăх, фронтăн хĕвеланăç участокĕнче (Багдад районĕнче) патрульсен ĕçĕсем палăраççĕ. Фронтăн кăнтăр участокĕнче (Басра районĕнче), Шайбах патĕнче Ирак чаçĕсем англичансене канăçсăрлантараççĕ. Англи авиацийĕн темиçе самолечĕ Иракăн пĕр çĕре пухăннă войскисем çине бомбăсем пырса пăрахнă.

Майăн 13-мĕш. (ТАСС).

Финляндире эвакуациленĕ карелсене вырнаçтарса тухасси çинчен тăракан ыйту тăрăх килĕшсе татăлаймаççĕ

ХЕЛЬСИНКИ, майăн 13-мĕш. (ТАСС). Çак кунсенче Сеймра çĕнĕ закон проектне сÿтсе-явнă. Çак закон проекчĕ ССР Союзĕпе Финлянди хушшинче 1940 çулти мартăн 12-мĕшĕнче тунă мирлĕ договор тăрăх СССР çумне куçнă хĕвелтухăç районĕсенчен эвакуациленĕ карелсене васкавлă йĕркепе вырнаçтарса тухасси çинчен калать. Пуриншĕн те паллă, Финлянди правительстви çĕршывăн хĕвелтухăç районĕсенчи халăха 1939 çулти сентябрь уйăхĕнчех ирĕксĕрлесе урăх çĕре куçарса кайма пуçланă. Çакна пула ĕнтĕ çĕршер пин карелсем—хресченсем, рабочисем тата служащисем чăтма çук чухăн пурнăçпа пурăнаççĕ. 1940 çулти июнĕн 28-мĕшĕнче сейм эвакуациленĕ карелсене васкавлă йĕркепе вырнаçтарса тухасси çинчен закон йышăннă. Анчах та çак закона кăларнă хыççăнах ăна пурнăçа кĕртессине хирĕç уççăнах кĕрешме пуçланă. Шведсемпе финсен шултра помещикĕсем карелсене вырнаçтарса тухма хăйсен çĕрĕсене пама килĕшмен. Законран пăрăнса иртес тата хăйсен çĕрĕсене алăран вĕçертес мар тесе, вĕсем хăйсене «заменительнăй» текен çĕр участокĕсем туянмашкăн право пама, çав участоксене переселенецсене пама ыйтнă. Çакăн пек участоксем вырăнне çĕр хуçисен поместийĕсенчен час-часах çĕршер километр инçетре вырнаçса тăракан, тырă акса тума юрăхсăр çĕрсене суйласа илнĕ. Ку тĕлĕшпе шведсен «халăх партийĕ» тата унăн лидерĕ фон Борн—Финляндин шалти ĕçсен министрĕ уйрăмах активлă кĕрешнĕ. Иртнĕ çулти декабрĕн пĕрремĕшĕнчех вăл карелсене вырнаçтарса тухасси çинчен йышăннă закона улăштарма, «заменительнăй» участоксем туянмалли срока 1941 çулăн вĕçне çити тăсма ыйтнă. Пысăк çĕр хуçисем хĕснипе карелсене васкавлă йĕркепе вырнаçтарса тухасси çинчен йышăннă закона улăштарасси çинчен калакан закон проектне, уйрăмăн илсен «заменительнăй» çĕр участокĕсене туянмалли срока 1941 çулти сентябрь уйăхĕччен тăсасси çинчен калакан закон проектне правительство сеймра сÿтсе-явма тăратнă. Çапла пулсан та, сеймăн ялхуçалăх комиссийĕ закон проекчĕн «22-а» параграфне — «заменительнăй» участоксем туянмалли срока 1941 çулти сентябрĕн 1-мĕшĕнчен тăсма палăртакан параграфа йышăнма килĕшмен. Сейм ларăвĕнче тухса каланă премьер-министр закон проектне ырлама ыйтнă. Нумай депутатсем, пуринчен ытларах аграрисем «22-а» параграфа кăларса пăрахма ыйтнă. Закон проектне сÿтсе-явнă хыççăн, майăн 9-мĕшĕнче ăна сеймра иккĕмĕш хут сÿтсе-явнă.

«22-а» параграфа тата закон проекчĕн пысăк вырăн йышăнса тăмак ытти пункчĕсене йышăнман, мĕншĕн тесен вĕсене хирĕç сасăлакансем нумайрах пулнă. Шалти ĕçсен министрĕ фон Борн отставкăна тухнă. Сеймри пренисем çĕршывра шалти политикăллă кĕрешÿ çивĕчленнине кăтартса панă.

Германири информаци бюровĕ Гесс çинчен пĕлтерни

БЕРЛИН, майăн 13-мĕш. (ТАСС). Германири информаци бюровĕ «Национал-социалистище пресс корреспонденц» бюллетень Рудольф Гесс çинчен панă пĕлтерĕве пичетлесе кăларнă. Гесс хăварнă документсем кăтартса панă тăрăх, тенĕ çав пĕлтерÿре, «ăна яланах çакăн пек пĕр идея канăç паман: вăл хăй паллакан англичансене тÿррĕмех хăй чĕнсе каласа, Англипе Германи хушшинче килĕшÿ тăвасшăн пулнă».

Малалла бюллетень çапла пĕлтерет: Англирен килнĕ сведенисем тăрăх, Гесс Шотландире, «хăй пырса лекес тенĕ пункт патĕнче», парашютпа сиксе аннă, ăна, аманнăскере, çавăнта тупнă.

Национал-социалистла партири çынсем хушшинче пурте пĕлеççĕ, тет бюллетень, Рудольф Гесс юлашки çулсем хушшинче чирлĕ пулнă, «анчах та Англи енчен Геса чеелĕхпе улталама та пултарнă». «Çак идеалист хăпма пĕлмен инкеклĕ идейăсенчен пĕрин жертви пулса тăнăшăн национал-социалистла парти шеллет».

Англири информаци министерстви Рудольф Гесс çинчен пĕлтерни

ЛОНДОН, майăн 13-мĕш. (ТАСС). Англири информаци министерстви официальнăй пĕлтерÿ пичетлесе кăларнă. Çав пĕлтерÿре акă мĕн каланă: майăн 10-мĕшĕнче çĕрле Глазго патĕнче Германин «Мессершмитт-110» йышши самолечĕ персе аннă. Самолетран инçех мар вырăнта Германи офицерне тупнă, вăл парашютпа сиксе аннă чухне унăн ури суранланнă. Çак офицер малтан хăйне Хорн хушаматлă тесе пĕлтернĕ, каярахпа вара хăй Рудольф Гесс пулса тăнине йышăннă.

Гитлер распоряженийĕ

БЕРЛИН, майăн 13-мĕш. (ТАСС). Германири информаци бюровĕ пĕлтернĕ тăрăх, Гитлер çакăн çинчен распоряжени кăларнă: Гитлер заместителĕн халиччен пулнă бюровĕ малашне «парти канцелярийĕ» ятлă пулать. Парти канцелярийĕн руководителĕ — Мартин Борман. Канцеляри тÿрех Гитлера пăхăнса тăрать.

Совет Союзĕ тăрăх. **Укерчĕк çинче:** самолет Памир сăрчĕсем çийĕпе вĕççе иртет.

В. Шаховский фото-ÿкерчĕкĕ (ТАСС).

СОВЕТ СОЮЗĔ ТĂРĂХ

Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставки уçăлас умĕн

Выставкăна кăтартса пама суйласа илнĕ выльăх-чĕрлĕхпе кайăк-кĕшĕксене кунсеренех илсе пыраççĕ.

«Украина ССР» павильонĕнче Тарнополь, Ровно, Львов тата Волынь облаçĕсенчи çамрăк колхозсен стенчĕсене йĕркелесе çитернĕ. Стендсенчен пĕрин çинче—гуцул ялне кăтартса паракан илемлĕ панно. Вăл Хĕвеланăç Украинăри хресченсен пурнăçĕнчи пысăк улшăнусене кăтартса парать. Ятарласа тунă стенд çинче гуцулсен тата Львов облаçĕнчи хресченсен халăх творчествин образецĕсене кăтартса параççĕ.

«Птицеводство» павильонра электричествăпа ĕçлекен «ВСХВ» ятлă инкубатора курма пулать. Çакнашкал инкубатор çĕршывра халиччен пулман-ха, ăна павильон директорĕн Б. К. Горецкий юлташăн конструкцийĕ тăрăх тунă. Инкубатора пĕр вăхăтрах 44.320 çăмарта хума пулать. Выставка уçăлнă хыççăн кашни кунах инкубаторта чĕпсем кăларма тата вĕсене унта пыракан çынсене сутма пуçлаççĕ. (ТАСС).

Эстонипе Литвара совет влаçĕ туни çулталăк тултарас умĕн

Эстонипе Литвари ĕççыннисем хăйсен республикисенче совет влаçĕ туни çулталăк тултарнине уявлама тимлĕн хатĕрленеççĕ.

Кренгольмскри пиравăр тĕртекен пур фабрикăсемпе отделсенче те рабочисен пухăвĕсем пулса иртнĕ. Çав пухусенче Эстонири пур рабочисемпе работницăсене, инженерсемпе техниксене уява производствăллă пысăк çитĕнÿсем тунипе кĕтсе илме чĕнсе каланă. Кренгольмцсем çурçул программине срокран малтан тултарма, планран ирттерсе пиравăр тĕртмелли 810 станока тата 37 пин йĕкене ĕçе яма, ĕç тухăçлăхне хăпартма, продукцин хăйне ларакан хакне йÿнетме обязательствăсем илнĕ.

Çавăн пекех, Вильнюсри «Фурс» ятлă фабрикăри (Литва ССР) рабочисен коллективĕ те республикăри ĕççыннисене уява пысăк çитĕнÿсем тунипе кĕтсе илме чĕнсе каланă. Фурсовецсем кашни уйăхрах плана 110 процент тултарса пыма, брак туса кăларассине пĕтерме, продукцин хăйне ларакан хакне йÿнетме, предприятисенче ĕçлекен рабочисем хушшинче хутпĕлменлĕхе пĕтерме обязательствăсем илнĕ.

Пиравăр тĕртекен «Кауно Аудиняй» фабрикăри рабочисем те социализмлă ăмăртăва хутшăннă.

Çĕнĕ вĕренÿ çулне хатĕрленес ĕç

РСФСР Наркомпросĕ 1941—42 вĕренÿ çулне хатĕрленесси çинчен решени йышăннă.

Республикăра, пуринчен ытларах ялсенче, çĕршер çĕнĕ шкул тăваççĕ. Августăн 15-мĕш тĕлне вĕсем хатĕр пулмалла. Çак вăхăт тĕлне шкул çурчĕсене юсаса пĕтермелле, вĕсем валли кирлĕ оборудовани хатĕрлесе хумалла.

Июнь уйăхĕнче пĕтĕм крайсенче, облаçсенче тата автономлă республикăсенче халăха вĕрентес ĕç органĕсен активĕн канашлăвĕсем пулса иртеççĕ. Вĕсем 1940—41 çулти вĕренÿ çулĕн итогĕсене тата çĕнĕ вĕренÿ çулне хатĕрленес ыйтусене сÿтсе-яваççĕ. Çак канашлусем тĕлне чи лайăх педагогсен опытне кăтартса паракан выставкăсем уçăлаççĕ. Июль уйăхĕнче пĕтĕм Российăри научно-педагогически конференци пухма палăртнă.

Кăçалхи çул 52,4 миллион экземпляр учебник пичетлесе кăларма шутлаççĕ, вăл шутран 38 миллион кĕнекине сентябрĕн пĕрремĕш тĕлне кăлармалла. Мордва, Мари тата Якут АСС Республикисенчи вырăсла мар шкулсем валли 103 учебник кăлараççĕ, вĕсен пĕтĕм тиражĕ 480 пин экземпляр пулмалла.

Пăхса вĕренмелли пособисене кăçал пысăк тимлĕхпе хатĕрлеççĕ. Сентябрĕн 1-мĕш тĕлне республикăри шкулсем ансăр пленкăллă 1.200 киноаппарат, 27 кинофильм тата ыттисене те илеççĕ.

(ТАСС).

Парти активĕ экономика ыйтăвĕсене вĕренет

ЛЕНИНГРАД, майăн 12-мĕш. (ТАСС). ВКП(б) Ленински райкомĕ районри предприятисенчи ертсе пыракан работниксене экономикăна вĕрентес ĕçе мĕнле йĕркелесе янине тĕрĕсленĕ. Тĕрĕслÿпе палăртнă тăрăх, экономика ыйтăвĕсене вĕрентес тĕлĕшпе семинарсен программи кирлĕ пек конкретлă мар пулни курăнать.

Нумай заводсенче предприятисемпе çыхăнса тăман лекторсене чĕне-чĕне илме пуçланă. Парти райкомĕ сĕнÿ панипе семинара ертсе пырас ĕçе чи лайăх специалистсене, районри заводсемпе учрежденисен работникĕсене явăçтарнă. Вĕсем лекцисем вăхăтĕнче предприятисен ĕçĕнчи тĕслĕхсене илсе кăтартаççĕ. «Красный треугольник» заводра хальхи вăхăтра мастерсем валли 15 семинар организациленĕ. Кунта вырăнти работниксен доклачĕсемпе лекцийĕсене итлеççĕ.

Районри актив валли экономика ыйтăвĕсем тăрăх организацилекен лекцисене питех те юратса итлеççĕ. Пĕрремĕш лекцине — предприятири хуçалăхлă ĕçĕн анализĕ çинчен — парти райкомĕн секретарĕ инженер Анапольская юлташ вуласа панă. «Красный треугольник» заводăн директорĕ Вайнштейн юлташ производствăна оперативлă планлассипе йĕркелесси çинчен доклад тунă.

Ремесленнăй училищĕсем туса кăларнă продукци

Ростов облаçĕнчи ремесленнăй училищĕсенче вĕренекенсем заводсен оборудованисемпе инструментсене туса кăларма хăвăрт хăнăхса пыраççĕ. Ростсельмаш завочĕн бази çинче тунă 1-мĕш номерлĕ ремесленнăй училищĕра «Бринелля» ятлă 25 пресс туса хатĕрленĕ. Çак прессем металсен çирĕплĕхне сăнанă çĕрте кирлĕ пулаççĕ.

Кăçал училище Совет Союзĕнчи тĕрлĕ хуласенчи заводсен лабораторийĕсене пурĕ 200 пресс ярса парать.

Хусан хулин паспорчĕ

Орденлă Тутар республикин столицинче—Хусанта 400 пин çын ытла пурăнать. Иртнĕ 15 çул хушшинче хулара пурăнакансен йышĕ икĕ хут ытла ÿснĕ. Хальхи Хусан шултра индустриллĕ хула пулса тăрать. Сталинла пятилеткăсенче: тир-сăран комбиначĕ, кинопленка тăвакан фабрика, фетровăй çăм атă йăвалакан фабрика, пишущий машинăсен завочĕ, искусственнăй майпа тир тăвакан завод т. ыт. те ÿссе ларнă.

Октябрьти Социализмлă Аслă революциччен Хусанта аслă шкулсем 3 пулнă пулсан, халĕ вĕсем 28. Хулари общеобразовательнăй шкулсенче 60 пин çынна яхăн вĕренет. Хулари ĕççыннисем валли пилĕк театр, 7 кинотеатр, 3 музей тата 29 клуб уçнă. Çавăн пекех хулари ĕççыннисен сывлăхне упрас енĕпе 1000 врач ĕçлет.

Облаçсенчи судсен суйлавĕ

Крайсенчи, облаçсенчи, округсенчи судсен тата автономлă республикăсенчи судсен суйлавĕсем вĕçленнĕ. Суйлавсем ĕççынни депутачĕсен Совечĕсен черетлĕ сессийĕсенче пулса иртнĕ.

СССР Наркоммюстĕнчен илнĕ сведенисем тăрăх, çĕршывра суд членĕсене 1400 çын тата халăх заседателĕсене 14 пин çын суйланă. Суд членĕсемпе халăх заседателĕсене 5 çуллăха суйланă.

Халăх заседателĕсем хушшинче — СССР Верховнăй Совечĕпе союзлă тата автономлă республикăсен Верховнăй Совечĕсен депутачĕсем 59 çын, вырăнти Советсен депутачĕсем 2,5 пин çын ытла шутланаççĕ.

Осоавиахимăн XV лотерей билечĕсемшĕн пухăнакан укçана вăхăтра куçармалла

Осоавиахимăн пуçламĕш организацийĕсем XV лотерей билечĕсене ăнăçлăн сарчĕç пулсан та, лотерей укçисене Центральнăй Советăн счечĕ çине куçарасси çителĕксĕр пырать. Осоавиахимăн хăшпĕр райсовечĕсем вăл укçана куçармасăр тăраççĕ, çапла вара вĕсем финанс дисциплинине пăсаççĕ.

Чăваш республикинчи çичĕ район çеç: Пĕнрес, Вăрнар, Ишлей, Канаш, Елчĕк, Çĕмĕрле, Хĕрлĕ Чутай районĕсем лотерей укçине майăн 13-мĕш тĕлне 100 процентчĕпех куçарса панă.

Улатăр, Куславкка, Пăрачкав, Сĕнтĕрвăрри районĕсем ку тĕлĕшпе питĕ кая юлнă, вĕсем куçарма тивĕç укçана пурĕ те 12—30 процент таран çеç куçарнă.

Осоавиахимăн Тăвай райсовечĕ паянхи кун çитсе те пĕр пус укçа та куçарман.

Укçине те тÿлесе татрăмăр

ХĔРЛĔ ЧУТАЙ. Районри пуçламĕш организацисем Осоавиахимăн XV-мĕш лотерей билечĕсене вырнаçтарса çитерчĕç.

Лотерей комитечĕсем аван ĕçлерĕç. Вĕсем тăрăшнипе лотерей укçине вăхăтра тÿлесе татрăмăр.

Лотерей билечĕсене сарас тĕлĕшпе Баринов (Атнар ялсовечĕ), Башкиров (Хĕрлĕ Чутайри вăтам шкул), Орлов (районри лотерей комитечĕн членĕ) юлташсем уйрăмах тăрăшса ĕçлерĕç.

В. ПОЛЯКОВ.

Осоавиахимăн район совечĕн председателĕ.

Лотерей билечĕсене ăнăçлăн сарнă

ÇĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). Районри ĕççыннисем Осоавиахимăн XV-мĕш лотерей билечĕсене пысăк хастарлăхпа илчĕç. Чылай колхозсемпе предприятисенче тата учрежденисенче лотерей билечĕсене сарассине майăн малтанхи кунĕсенчех вĕçлерĕç. Сăмахран, Ширшов ячĕпе тăракан, «Красный Октябрь» артельсенче, Хутарти Ленин ячĕпе тăракан колхозра тата вăтам шкулта майăн 1-мĕшĕнче сарса пĕтерсе, укçине те çавăн чухнех парса татнă. «Труженик» заводра ĕçлекенсем лотерей билетне 2100 тенкĕлĕх илчĕç, вĕсем те укçине майăн 4-мĕшĕнчех тÿленĕ.

ВНИМАНИЮ ГРАЖДАН!

Все аптеки и магазины Чувашаптекоуправления

ПРИНИМАЮТ

в неограниченном количестве за наличный расчет

АПТЕКАРСКУЮ ПОСУДУ.

3—1 Чувашаптекоуправление.

СУД

Бандит*)

Шăхасан районĕнчи 1-мĕш участокри халăх сучĕ Çĕнĕ Тăрмăш ялĕнчи (Тăвай районĕ) В. Александровăн бандитла ĕçĕсене пăхса тухрĕ. Александров юлашки виçĕ çул хушши ниçта та ĕçлемесĕр вăрă-хурахла ĕçсем туса пурăннă. Канаш районĕнчи Йалмачча ялĕнчи М. Алексеева пуртăпа касса, тискерле майпа вĕлернĕ.

Этем тивĕçне çухатнă ирсĕр бандит хăйĕн айăпне тунаймарĕ. Суд В. Александрова 10 çуллăха тĕрмене хупса лартмалла, унтан тухсан 5 çул хушши суйлав прависĕр хăвармалла турĕ.

М. Алексеев вилнĕ хыççăн, унăн инвалида тухнă арăмĕ тата 9 çулхи çамрăк ывăлĕ тăлăха юлнă. Халăх сучĕ Алексеев çемьи валли, ывăлĕ 18 çула çитиччен, В. Александровран кашни уйăхрах 75-шер тенкĕ шыраса илмелле турĕ.

А. СОЛОВЬЕВ.
А. СОКОЛОВ.

---

*) «Чăваш Коммуни» хаçатăн апрелĕн 26-мĕшĕнче тухнă номерне пăх.

1000 тĕп йывăç лартаççĕ

Шупашкарти пединститутра вĕренекен студентсем институт тата общежити килкартисене тасатма тытăнчĕç. Спорт площадкине тасатса çитернĕ, халĕ унта футболла выляççĕ.

Институт çурчĕ йĕри-тавра пин тĕп йывăç лартаççĕ. Халĕ лартмалли йывăçсене илсе хатĕрленĕ, вĕсене çак кунсенчех лартаççĕ.

И. СЕРГЕЕВ.

Атăл çинче

Атăл шывĕ чакма пуçларĕ. Юлашки талăк хушшинче вăл 6 сантиметр чакнă. Шыв горизончĕ 933 сантиметр юлнă. Пĕлтĕр ку вăхăтра шыв икĕ метр ытла чакнă пулнă.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

Чувашской республиканской конторе „Заготживсырье“

требуются на постоянную работу:

машинистка и дворник-сторож.

Справляться по адресу: г. Чебоксары, Ленина, 31.

2—2 Заготживсырье.

Управлению по делам искусств при СНК ЧАССР

ТРЕБУЕТСЯ

БУХГАЛТЕР-РЕВИЗОР

Обращаться по адресу: Дом Советов, 2-й этаж, комната 218, телефон 2—42.

2—2

НКЮ—СССР

КАЗАНСКИЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ

ОБ'ЯВЛЯЕТ ПРИЕМ СТУДЕНТОВ НА 1 КУРС ДНЕВНОГО И ВЕЧЕРНЕГО ОТДЕЛЕНИЯ НА 1941—42 УЧЕБНЫЙ ГОД.

Институт готовит юристов высшей квалификации для органов суда, следствия, прокуратуры, адвокатуры, госарбитража и юридических отделов наркоматов, госучреждений и предприятий. Срок обучения 4 года.

В институт принимаются граждане СССР в возрасте от 17 до 35 лет, имеющие законченное среднее образование (10-летка, рабфак, техникум, училище, средняя школа для взрослых, средняя медицинская школа, военное училище), либо получившие аттестат об окончании средней школы в порядке экстерната.

Все поступающие подвергаются приемным испытаниям в об'еме программы полной средней школы по следующим предметам: а) русский язык и литература (устно и письменно), б) история народов СССР, в) география.

С 1 июня по 10 августа в институте будут проводиться консультации по предметам приемных испытаний.

Окончившие в 1941 году среднюю школу с отметками „отлично“ по всем предметам, кроме черчения, рисования и физкультуры, принимаются без приемных экзаменов.

Поступающие в институт подают на имя директора заявление с приложением: а) автобиографии, б) аттестата об окончании среднего учебного заведения (в подлиннике), в) трех фотокарточек (снимки без головных уборов, размером 3×4 см.), г) справки об отношении к воинской обязанности (для военнообязанных), д) паспорт (пред'является лично).

Прием заявлений о поступлении в институт производится до 1 августа 1941 г. Приемные испытания производятся с 1 по 20 августа. Начало занятий 1 сентября 1941 года.

Иногородние обеспечиваются общежитием.

За справками обращаться: г. Казань, ул. К. Маркса, дом № 31/7, тел. 14-53.

2—1 ДИРЕКЦИЯ.

ПОСЕВЫ СЕЛЬХОЗКУЛЬТУР

в колхозах и у единоличников (а в колхозах питомники и урожаи садов и ягодников)

ЗАСТРАХОВАНЫ

по обязательному окладному страхованию от:

а) градобития, ливней, бурь и огня на корню!

б) вымочек, вымерзания, выпревания, заморозков и наводнения;

в) посевы махорки и хмеля, кроме указанных бедствий, от засухи.

При гибели или повреждении сельхозкультур от указанных стихийных бедствий, колхозы обязаны в пятидневный срок после выявления гибели непосредственно заявить в районную страховую инспекцию, а единоличники — через сельский совет.

При несвоевременной заявке о гибели или повреждении посевов, Госстрах имеет право отказать в выдаче страхового возмещения. За бланками заявлений о стихийных бедствиях сельхозкультур колхозы должны обращаться в Райстрахинспекции.

4—4 Чувашгосстрах.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, экономика пайĕн — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, «Ĕçхĕрарăмĕ» журналăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин — 0—23.

НТ 3376.

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 260. Ф. 6. 58 84 п. л.